

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 86 (8109) BAZAR, 21 aprel 2019-cu il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Xalq-iqtidar birliyi Azərbaycanın daha da güdrətlənməsinə xidmət edir

Prezident İlham Əliyevin fəaliyyətində xüsusilə təqdir olunan cəhətlərdən biri əlamətdar günləri sadə vətəndaşlarla birgə keçirməsidir. Məsələn, ötən il dekabrın 24-də, öz doğum günündə İlham Əliyev məcburi köçkünlərlə birlikdə idi. Həmin gün Ağsəronda ölkə üzrə məcburi köçkünlər üçün salınan sayca 101-ci şəhərcik istifadəyə verildi. Novruz bayramında, ilaxır çarşənbədə də dövlət başçısı əl şünlüklerini paytaxt sakinləri ilə birgə qeyd etdi.

Vətəndaşlar bu görüşün təməlini təşkil edən vətəndaşların arasında idi. Düz bir il öncə bu tarixdə İlham Əliyev Milli Məclisdə vətənə, dövlətə və xalqa sədaqət andı içmiş, yeni müddətə prezidentlik səlahiyyətlərini icrasına başlamışdı. Belə bir əlamətdar gündə o, Qaraçuxur qəsəbəsində yenidən qurulan Neftçilər parkında yaradılan şəraitlə tanış oldu.

Aprəl 18-də də Prezident sadə vətəndaşların arasında idi. Düz bir il öncə bu tarixdə İlham Əliyev Milli Məclisdə vətənə, dövlətə və xalqa sədaqət andı içmiş, yeni müddətə prezidentlik səlahiyyətlərini icrasına başlamışdı. Belə bir əlamətdar gündə o, Qaraçuxur qəsəbəsində yenidən qurulan Neftçilər parkında yaradılan şəraitlə tanış oldu.

vətəndaşlar bu görüşün təməlini təşkil edən vətəndaşların arasında idi. Düz bir il öncə bu tarixdə İlham Əliyev Milli Məclisdə vətənə, dövlətə və xalqa sədaqət andı içmiş, yeni müddətə prezidentlik səlahiyyətlərini icrasına başlamışdı. Belə bir əlamətdar gündə o, Qaraçuxur qəsəbəsində yenidən qurulan Neftçilər parkında yaradılan şəraitlə tanış oldu.

Ümumiyyətlə, respublika qazanılan hər bir uğur vətəndaşların Prezident İlham Əliyevə olan etimadını daha da artırır, milli həmrəyliyi daha da möhkəmləndirir. Təsədüfi deyil ki, ötən hər prezident seçki seçicilərin mütləq əksəriyyətinin öz səslərini cənab İlham Əliyevə verməsi ilə yadda qalıb. İnkişaf proseslərinin davamlı olmasını arzulayan vətəndaşlar mövcud reallığı düzgün dəyərləndirərək hər dəfə seçkilərdə İlham Əliyevə dəstək nümayiş etdiriblər. Bu dəstək Azərbaycan cəmiyyətinin mövcud siyasi kursu inam və rəğbətini əyani təsəvvür etməyə imkan verir. Mütəlx əksəriyyətin istək və arzusunun özündə əks etdirib. Ötən il aprel 11-də

keçirilən prezident seçkiləri də mühüm siyasi hadisə olmaqla yanaşı, Azərbaycan xalqının mövcud siyasi kursa heç bir alternativ qəbul etmədiyini göstərdi.

Geridə qalan bir il isə Azərbaycan cəmiyyət həyatının bütün sahələrində inkişafın daha da sürətlənməsi və bütövlükdə ölkənin yeni dövrə qədəm qoyması dövrü kimi yadda qaldı. Aprel 18-də Milli Məclisdə and içən İlham Əliyev bu seçkidə xalqın görülən işlərə yüksək qiymət verdiyini, inkişafa, tərəqqiyə, təhlükəsizliyə, gələcək inkişafımıza səs verdiyini bəyan etdi.

Maaşlar və pensiyalar bundan sonra da qaldırılacaq

Bir il əvvəl Prezident onu da bildirdi ki, biz əldə edilmiş nailiyyətlərlə kifayətlənməməli, gələcəyə baxmalıyıq və növbəti illərdə görülməli işlər haqqında çox aydın təsəvvürümüz, planlarımız, proqramlarımız var: "Azərbaycanı daha da güdrətlə ölkəyə gətirəcəyik. Hər bir sahədə bizim konkret proqramlarımız, planlarımız var."

Ardı 2-ci səh.

Yol salmaq, su çəkmək, ev tikməkdən savab iş yoxdur

Prezident İlham Əliyevin əsas diqqət və qayğı göstərdiyi məhz bu sahələrdir

Dövlət başçısı İlham Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə ölkədə aparılan iqtisadi islahatlar ölkənin ümumi inkişafına xidmət etməklə yanaşı, sosial məsələlərin həllinə, əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasına da xidmət edir. Həyata keçirilən növbəti infrastruktur layihələri ölkəmizin dayanıqlı inkişafında və sosial məsələlərin həllində önəmli rol oynayır.

Həyata keçirilən yol infrastruktur layihələri demək olar ki, ölkənin bütün regionlarını əhatə edir. İlk növbədə beynəlxalq və respublika əhəmiyyətli magistral yollar dünya standartlarına uyğunlaşdırılır. Rayonlararası və kəndlərarası, eləcə də kəndarası yolların tikintisi də unudulmur. Bu sahədə görülən işlərin sayəsində ölkə ərazisində avtomobillə yük və sərnişin daşınması həm xeyli asanlaşıb, həm də artıb.

Ümumiyyətlə, 2004-cü ildən bugünkü kimi ölkə ərazisində ümumilikdə 15 min kilometrən çox avtomobil yolu salınıb. Təkcə keçən il 2 min kilometr yeni avtomobil yolu çəkilib. Başqa sözlə, 920 kəndin yol infrastrukturunu yaxşılaşdırıb, yerli əhalinin rahat gediş-gəlişini təmin edib. Həmin yaşayış məntəqələrində 2,2 milyon insan yaşayır.

Ölkəmizdə həyata keçirilən layihələr beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də yüksək qiymətləndirilir. Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatında yol infrastrukturunun keyfiyyətinə görə Azərbaycan dünyada 34-cü yerdədir. Bu sahədə təkcə keçmiş SSRİ məkanında lider deyilik, həmçinin bir çox inkişaf etmiş ölkələrdən irəliləyirik.

Ardı 2-ci səh.

Şəxsiyyətləri ümumi bir missiya birləşdirir. Bu liderlər dövlət quruculuğunu uğurla həyata keçirərək xalqın müstəqil inkişafını təmin edir, elmə, təhsilə, səhiyyəyə, mədəniyyətə, birləşdirir. Bu liderlər dövlət quruculuğunu uğurla həyata keçirərək xalqın müstəqil inkişafını təmin edir, elmə, təhsilə, səhiyyəyə, mədəniyyətə, birləşdirir. Bu liderlər dövlət quruculuğunu uğurla həyata keçirərək xalqın müstəqil inkişafını təmin edir, elmə, təhsilə, səhiyyəyə, mədəniyyətə, birləşdirir.

Ötən ilin aprelində xalqımızın mütləq iradəsi ilə növbəti müddətə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilən cənab İlham Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin daha bir uğurlu ili tamamlandı. Bu bir il də ölkəmizin hərtərəfli inkişafını, insanlarımızın həyat səviyyəsinin yüksəlməsini, cəmiyyətimizin sivil, demokratik inkişafını nəzərdə tutan tarixi addımlarla zəngin oldu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti bu bir il də vətəndaşlar arasında keçirdi. Sadə insanlarımızın çətin anlarında dayaq oldu. Get-

Uğurlu siyasət, sürətli inkişaf

diyi hər yere dövlətimizin güclü, isti əllərini, bu əllərlə qurulan abadlığı, inkişafı, Azərbaycan tarixinin ən güdrətlı günlərinə yetişmiş liderin səmimiyyətini, Vətənə, vətəndaşlara sevgisini pay apardı.

Prezident İlham Əliyevin aprel 18-də Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevə ilə birgə Bakının Qaraçuxur qəsəbəsində yenidən qurulan Neftçilər parkına baş çəkəməsi, parkda onları böyük sevgi ilə qarşılayan insanlarla səmimi ünsiyyəti də xalqa vətəndar, qarşılıqlı inam və güvənin ifadəsi idi.

Yalnız mədəniyyət, mədəniyyət, mədəniyyət...

Böyük dövlət adamlarını birləşdirən əsas cəhətlərdən biri də onların mədəniyyətə verdiyi yüksək dəyərdir. Mədəniyyətin inkişafı naminə gördükləri işlərdir. Bu-

güncü bəşəriyyət malik olduğu mədəni sərvətlərə görə onları ərşəyə gətirmiş sənətkarlarla yanaşı, həm də buna şərait yaradan, yaradıcı adamlara həyan olan, bu sərvətləri qoruyan dövlət xadimlərinə borcludur. Azərbaycan ötən bir ildə də dövlət başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə milli mədəniyyətimizin inkişafı üçün müstəsna bir il yaşadı.

Bu il martın 1-də mədəniyyət və incəsənət xadimləri ilə görüşü zamanı Prezident İlham Əliyev tarixi bir fikri söylədi. Ölkə rəhbəri respublikamızda indiyə qədər mədəniyyətimizin inkişafı istiqamətində görülmüş işləri diqqətə çatdıraraq bundan sonra da həmin sahədə işlərin sistemli qaydada davam etdirilməsi zərurətini irəli sürdü və dedi: "Biz bu məsələlərlə bağlı siyasətimizi ardıcıl olaraq aparmalıyıq."

Ardı 3-cü səh.

Təbiət Azərbaycanca təbii qaz yataqları kimi sərvət də bəxş edib. Onilliklərdir istismarda olan neft yataqlarından qara qızılla bərabər mavi yanacaq çıxarılır. Çoxdan işlənən, hasilatının əsas hissəsini qaz təşkil edən yataqlar da var. Bununla belə, son illərdə kəşf olunan, Azərbaycanı dünyaya qaz hasil və ixrac edən ölkə kimi tanıdan yeni mavi yanacaq mənbələri də az deyil.

Odur ki, qaz istehsalı ildən-ilə artır. Nəticədə, ilk növbədə, ölkə əhalisinin qazla təminatını köklü surətdə yaxşılaşdırmaq mümkün olub. İndi qaz xətləri ən ucaq dağ kəndlərinədək çatıb. Sovet dövründə belə qaz görməyən yaşayış məntəqələrindəki evlərdə mavi alov şölənilir.

Azərbaycanın qaz ixracatçısı kimi şöhrəti də getdikcə artır. 13 ildir Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz" yatağından çıxarılan qaz Gürcüstana və Türkiyəyə də ixrac edilir. Çəkilişi başa çatmaqda olan "Cənub qaz dəhlizi" yaxın gələcəkdə Azərbaycan qazını Albaniyaya, Yunanıstana, Bolqarıstana, İtaliyaya, daha sonra digər ölkələrə nəql edəcək.

Keçən ilin may ayında "Cənub qaz dəhlizi"nin istifadəyə verilməsi "Şahdəniz" layihəsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində çıxarılan qazın genişləndirilmiş CQBK (Cənubi Qafqaz Boru Kəməri) vasitəsilə TANAP-a (Transadolu Qaz Boru Kəməri) ötürülməsinə imkan verdi. İyun ayında istismara daxil olan TANAP-la Türkiyəyə artıq 1 milyard kubmetrdən çox Azərbaycan qazı çatdırılıb.

Ümumilikdə 2009-2018-ci illərdə 279 milyard 194 milyon kubmetr təbii qaz hasil olunub. Bu illərdə ölkə üzrə illik qaz istehsalında maksimum göstərici ötən il qeydə alınıb. Belə ki, il ərzində 30 milyard 490 milyon kubmetr qaz hasil edilib. Son 10 ilə aid minimum göstərici - 23 milyard 681 milyon kubmetr 2009-cu ildə olub.

Ardı 3-cü səh.

Qaz hasilatı artdıqca... İstehlakçıların sayı çoxalır, ixrac imkanları genişlənir

Ardı 2-ci səh.

Yalan və iftira rüporu yenə işə düşüb

Son 15 il ərzində böyük uğurlar, nailiyyətlər qazanan və bu gün bütün istiqamətlər üzrə inkişaf edən Azərbaycan tarixinin ən güdrətlı dövrünü yaşayır.

Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi müstəqil siyasət nəticəsində ölkəmizin iqtisadiyyatı güclənir, əhalinin sosial rifahı yüksəlir, Azərbaycan beynəlxalq arenada söz sahibinə çevrilir. Xalqın maraqlarına xidmət edən siyasət Azərbaycanın iqtisadi cəhətdən güclü, özünü təmin edən, rəqabətə davamlı ölkəyə çevirir.

Mühüm transmilli enerji və nəqliyyat layihələrinin reallaşdırılması ölkəmizin strateji mövqelərini daha da gücləndirir. Azərbaycan öz müstəqil siyasəti ilə dünyada, beynəlxalq münasibətlər sistemində böyük nüfuz qazanıb. Respublikamızın aparıcı güc mərkəzləri, qonşu dövlətlərlə qarşılıqlı maraqlara əsaslanan sıx əməkdaşlıq əlaqələri qurmuşdur, ölkəmiz hazırda bir sıra regional formatların təşəbbüskarı və fəal iştirakçısıdır.

Bununla yanaşı, Azərbaycan bir çox Avropa İttifaqı ölkələri ilə strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinə malikdir. Al ilə strateji tərəfdaşlıq sazişinin hazırlanması artıq yekun mərhələyə qədəm qoyub. Bu il isə ölkəmiz dünyanın 120-dən çox dövlətini birləşdirən Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik edəcək.

Dövlət başçısının sosial sahədə atdığı mühüm addımlar isə əhalinin rifahının yüksəlməsinə səbəb olub. Son 1 ildə əhalinin azmətinatlı təbəqəsinin rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət edən fərman və sərəncamların imzalanması dövlətin xalqa münasibətinin real təzahürüdür.

İnsanların həyatının yaxşılaşdırılması Prezidentin həyata keçirdiyi strategiyanın əsasını təşkil edir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi düşünülmüş və məqsədyönlü siyasət ölkəmizin inkişafına, xalqımızın əmin-amanlıq şəraitində yaşamasına tam təminat verir. Bu siyasətin əsas məqsədi insanların rifah halının yaxşılaşdırılması, onlara göstərilən qayğının daha da artırılması və həyat səviyyəsinin yüksəldilməsidir.

Təbii ki, bütün bunların hamısı iqtisadi bazanın yaradılması sayəsində mümkün ola bilər. Ona görə də bu gün Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin birbaşa təşəbbüsü və rəhbərliyi altında genişmiqyaslı iqtisadi islahatlar həyata keçirilir.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, bu fikirlər aprelin 20-də Şəki şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə sosial-iqtisadi sahədə uğurla reallaşdırılan islahatlara, vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində görülmüş işlərə həsr olunmuş "Uğurlu sosial siyasətin yeni hədəfləri" mövzusunda regional müşavirədə səsləndirilib.

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədovun, Milli Məclisin deputatlarının, YAP Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ rayon təşkilatlarının feallərinin, Şəki ictimaiyyəti nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirdə əvvəlcə Heydər Əliyev Mərkəzinin qarşısında ulu öndərin abidəsi önünə gül dəstələri düzülüb, daha rəhbərin xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Sonra Baş nazirinin müavini və qonaqlar Heydər Əliyev Mərkəzində yaradılan şəraitlə yaxından tanış olublar.

Müşavirəni Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Usubov açaraq ölkəmizdə aparılan uğurlu sosial-iqtisadi islahatlardan danışdı. Bildirilib ki, İlham Əliyevin 15 illik prezidentlik fəaliyyətinin təhlili dövlət başçısının sosial məsələləri həllinə həmişə xüsusi diqqət göstərdiyini təsdiqləyir. Hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdə dövlət başçısı ölkə daxilində aparılan siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının dayanacağı və əhalinin yaşayış səviyyəsinin artırılmasının onun əsas hədəfləri sırasında olacağını elan etmişdi. Ötən dövr göstərdi ki, Prezident İlham Əliyev öz prioritetlərinə, verdiyi vədlərə sadıqdır.

Elxan Usubov qeyd edib ki, dövlət başçısının regionların sosial-iqtisadi inkişafına diqqət və qayğısı sayəsində son illər ölkənin digər bölgələri kimi, Şəki şəhəri də yeni inkişaf mərhələsinə yaşayıb. Şəhərdə kompleks yenidənqurma işləri görülür, işə istehsal sahələri yaradılır, sosial obyektlər istifadəyə verilir, infrastruktur yaxşılaşdırılır. Diqqətə çatdırılıb ki, son illərdə Şəkidə 41 məktəb, 18 uşaq bağçası, 6 səhiyyə və 11 mədəniyyət müəssisəsi tikilib və ya əsaslı təmir olunub. Şəki şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması işləri davam etdirilib, yaşayış məntəqələrinin 86 faizi qazlaşdırılıb, yüksəkkeyfiyyətli yeni yollar çəkilib. "ASAN Həyat"

kompleksinin açılması isə sakinlər üçün ən böyük hədiyyə olub.

Müşavirədə çıxış edən Baş nazirinin müavini, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə bütün sahələrdə əldə olunan uğurlardan bəhs edib. Bildirib ki, bir il bundan əvvəl xalqımız növbəti dəfə İlham Əliyevi yenidən prezident seçdi. Xalq tərəfindən belə bir seçim ediləməsi vətəndaşların ulu öndər Heydər Əliyevin siyasətinə hörmətinin, inamının ifadəsi olmaqla yanaşı, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın inkişafı yolunda əldə etdiyi nailiyyətlərinə, uğurlarına verilən qiymətdir.

Əli Əhmədov deyib: "2018-ci ildə keçirilən seçkilərdən bir il sonrakı müddətdə çox əhəmiyyətli, həyatımızın bütün sahələrini əhatə edən dəyişikliklər baş verib. Bu dəyişikliklər arasında diqqətə xüsusi cəlb edən məsələ vətəndaşlarımızın rifah halının yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar çox əhəmiyyətli və genişmiqyaslı strategiyanın reallaşmasıdır. Prezident seçkilərindən sonra İlham Əliyevin imzaladığı ilk fərman da məhz vətəndaşlarımızın sosial rifah halının yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar olub. Ötən bir ildə həyata keçirilən çoxmiqyaslı tədbirlər çərçivəsində sosialyönlü, sosial stra-

tegiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı Prezident tərəfindən çox vacib sənədlər imzalanıb. Nəticə etibarilə Azərbaycan vətəndaşlarının sosial rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılmağa başlanıb".

Baş nazirinin müavini qeyd edib ki, Prezidentin imzaladığı sərəncamlarla Azərbaycanda minimum əməkhaqqı 38 faiz artırılaraq 130 manatdan 180 manata qaldırılıb. Beləliklə, Azərbaycanda təxminən 600 mindən çox insanın yaşayış səviyyəsində, əldə edilən əməkhaqqında ciddi artım baş verib. Eyni zamanda, minimum pensiyaların 116 manatdan 160 manata çatdırılması nəticəsində yene də təxminən 600 mindən çox insanın pensiyasında əhəmiyyətli artım baş verib ki, bu da onların rifahının yaxşılaşmasına kömək göstərəcək.

Müşavirədə Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Fəttah Heydərov, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix İnstitutunun direktoru, YAP Siyasi Şurasının üzvü, deputat, akademik Yaqub Mahmudov, YAP Balakən rayon təşkilatının sədri, Siyasi Şurasının üzvü Azad Balayev və YAP Zaqatala rayon təşkilatının sədri Habil Qurbanov mövzu ilə bağlı çıxış edib, həyata keçirilən uğurlu sosial siyasət haqqında danışıblar.

Əvvəli 1-ci səh.

Həm beynəlxalq məsələlərlə, həm bölgələrimizin möhkəmləndirilməsi, siyasi-iqtisadi islahatların dərinləşməsi, sosial siyasət, ordu quruculuğu ilə bağlı bizim konkret proqramlarımız var".

Ötən bir il ərzində xalqımız İlham Əliyevin müəllifliyi ilə tarixi hadisələrə şahidlik etdi. Mühüm global infrastruktur layihələri işə salındı. İqtisadiyyatda əvvəlki illərdən başlanmış islahatlar son bir ildə daha böyük nəticələr verməyə başladı. Eyni zamanda 2019-cu ildən islahatların ayrı-ayrı sahələr üzrə yeni dalğası başladı. Bu dövrün ən mühüm məqamlarından biri sosial sferada qəbul edilən qərarlar oldu.

Qaraquxurdakı Neftçilər parkında Prezidentlə söhbət edən sakinlər də diqqəti bu məsələyə yönəldərək təşəkkürünü bildirdilər. Amma məlum oldu

ki, bu istiqamətdə işlər davam etdiriləcək, minimum əməkhaqqı və pensiya bundan sonra da qaldırılacaq. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, bu artım böyük olsa da, bizi qane edə bilməz, maaşlar və pensiyalar bundan sonra da qaldırılacaq.

Dövlət başçısının sözləri bir daha təsdiq edir ki, əlavə büdcə gəlirləri ilk növbədə, vətəndaşların sosial müdafiəsinə, o cümlədən maaşların, pensiyaların qaldırılmasına istiqamətləndirilir. Bu ilin əvvəlindən isə vergi, gömrük və digər iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi nəticəsində büdcəyə kifayət qədər böyük məbləğ daxil oldu və bu pullar vətəndaşların sosial rifahının yüksəldilməsinə yönəldilir.

Ölkə vətəndaşları bütün bunları görür, dəyərləndirir və Prezidentə təşəkkürünü ifadə edirlər. Təsəvvüfi deyil ki, Fransanın "Opinion Way" şirkətinin ke-

çirdiyi rəy sorğusunda "Prezident İlham Əliyevin son bir ildə gördüyü işləri necə qiymətləndirirsiniz" sualına rəndlərlərin 85,1 faizi bütövlükdə müsbət cavab verib. "Opinion Way"ın "Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi fəaliyyəti və bu sahədə Prezident İlham Əliyevin son ildə apardığı islahatları necə qiymətləndirirsiniz" sualını isə sorğuda iştirak edənlərin 90,5 faizi müsbət cavablandırıb.

Göründüyü kimi, Azərbaycan cəmiyyəti Prezident İlham Əliyevə böyük etimad bəsləyir. Bu etimadın kökündə dayanıb səbəb həyata keçirilən siyasətin dövlətin və xalqın maraqlarını layiqincə təmin etməsidir. Ona görə də Azərbaycanda sarsılmaz xalq-iqtidar birliyi mövcuddur. Bu birlik öz növbəsində Azərbaycanın daha da güclənməsinə və inkişafına xidmət edir.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Daxili işlər naziri sıra baxışları keçirəcək

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov Quba, Xaçmaz, Qusar, Şabran, Siyəzən, Xızı rayon polis orqanlarında vakant (42 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 13-də isə Daxili Qoşunların Bərdədəki hərbi hissəsində Bərdə, Ağcabədi, Tərtər, Ağdam, Şuşa, Laçın, Beyləqan, Füzuli, Xocavənd, Yevlax, Mingəçevir, Kürdəmir və Zərdab şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (74 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 18-də Daxili Qoşunların Qəbələdəki hərbi hissəsində Göçəy, Ağsu, Şamaxı, İsmayilli, Ağdaş, Şəki, Balakən, Qax, Oğuz, Zaqatala, Qəbələ, Qobustan və Ucar şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (114 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 24-də isə Daxili Qoşunların Gəncədəki hərbi his-

səsində Gəncə, Göygöl, Samux, Kelbəcər, Şəmkir, Ağstafa, Tovuz, Gədəbəy, Qazax, Daşkasan, Goranboy, Xocalı və Naftalan şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (103 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 24-də isə Daxili Qoşunların Gəncədəki hərbi his-

sesində Gəncə, Göygöl, Samux, Kelbəcər, Şəmkir, Ağstafa, Tovuz, Gədəbəy, Qazax, Daşkasan, Goranboy, Xocalı və Naftalan şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (103 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 24-də isə Daxili Qoşunların Gəncədəki hərbi his-

sesində Gəncə, Göygöl, Samux, Kelbəcər, Şəmkir, Ağstafa, Tovuz, Gədəbəy, Qazax, Daşkasan, Goranboy, Xocalı və Naftalan şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (103 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 24-də isə Daxili Qoşunların Gəncədəki hərbi his-

sesində Gəncə, Göygöl, Samux, Kelbəcər, Şəmkir, Ağstafa, Tovuz, Gədəbəy, Qazax, Daşkasan, Goranboy, Xocalı və Naftalan şəhər, rayon polis orqanlarında vakant (103 ştat) olan post-patrol xidmətinin polis nəfəri (gecə xidməti) vəzifələrində xidmətə qəbulu bağlı sıra baxışları keçirəcək.

Mayın 24-də isə Daxili Qoşunların Gəncədəki hərbi his-

Daxili işlər nazirinin birinci müavini Qubada vətəndaşların qəbulunu keçirib

Azərbaycan Respublikasının daxili işlər nazirinin birinci müavini, polis general-leytenantı Vilayət Eyyazov aprelin 20-də Quba Rayon Polis Şöbəsinə qəbul keçirib.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Quba, Qusar, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı şəhər və rayonlarından müraciət edən 15 vətəndaşı qəbul edən Vilayət Eyyazov onların polisində fəaliyyəti ilə bağlı müraciətlərini dinləyib, problemlərinin qanunvericiliyə uyğun və operativ şəkildə həllə üçün konkret tapşırıqlar verib. Müraciətlərin ekseriyəti yerində həllini tapıb.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri sutka ərzində atəşkəs rejimini 21 dəfə pozub

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrində iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini 21 dəfə pozub.

Müdafie Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Ermənistanın Bərd rayonunun Çınarı kəndində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Əşrik Cırdaxan kəndində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelər-

dən Gədəbəy rayonunun Zamanlı kəndində və ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Füzuli rayonunun işğal altında olan Aşağı Veyselli, Qaraxanbəyli, Cəbrayıl rayonunun Nüzgər kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər və Ağdam rayonları ərazisindəki ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzdan mövqeləri atəşə məruz qalıb.

Yol salmaq, su çəkmək, ev tikməkdən savab iş yoxdur

Prezident İlham Əliyevin əsas diqqət və qayğı göstərdiyi məhz bu sahələrdir

Əvvəli 1-ci səh.

Prezident İlham Əliyev yol infrastrukturunun əhəmiyyətini vurğulayaraq demişdir: "Bildiyiniz kimi, bu, eyni zamanda iqtisadi amildir. Çünki yol olan yerdə kənd təsərrüfatının inkişafı da sürətlənir, yol olan yerdə sosial məsələlər də öz həllini tapır... Bu il ən azı, hələlik ən azı 1000 kilometr yol salınacaqdır. Onların arasında əlbəttə ki, yüzlərlə kənd yolları var, eyni zamanda, magistral yolların tikintisinin davam etdirilməsi layihələri var, o cümlədən Astaralın sərhəd yolu... Bu il yeni Sumqayıt-Rusiya sərhəd yolunun tikintisi üçün böyük vəsait nəzərdə tutulub. Beləliklə, həm Rusiya sərhədinə gedən ikinci yolumuz olacaq, eyni zamanda, çox keyfiyyətli yol olacaq".

Məlum olduğu kimi, Azərbaycanda su mənbələrinin sayı və həcmi ələ də çox deyil. Problemi aradan qaldırmaq üçün son dövrlər Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə "Səmkirçay", "Taxta-körpü", "Tovuzçay" kimi nəhəng su anbarları yaradılıb ki, bu da ölkədə yüz min hektarla əkin sahələrinin suvarılmasına və minlərlə əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsinə imkan verir.

Kiçik çayların üzərində yaradılan su anbarları da bölgələrin əkin və içməli suya olan tələbatının ödənilməsinə öz töhfəsini verir. Təkcə ötən il 100 min hektar torpağa suyun verilməsi təmin

edilib. Düzdür, 60 min hektara əvvəl də su verilir, lakin bu, çox aşağı səviyyədə idi. Onu da qeyd edək ki, aqrar sektordə məhsul istehsalının artımının təmin edən əsas amillərdən biri məhz su ilə təminatdır.

Əhalinin içməli və əkin suyunu olan tələbatının ödənilməsinin digər yolu artezian quyularının qazılmasıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanda artezian quyularının qazılmasının əhəmiyyəti böyükdür. Çünki ölkəmizin bir çox ərazisində çay suları ilə suvarmaq mümkün deyil. Ya çaylar bu ərazidən uzaqdır, ya da relyefinə görə həmin ərazilərə kanal vasitəsilə su

çəkmək mümkün deyil. Odur ki, ümid qalır artezian quyularına. Dövlət başçısının tapşırığı ilə bu sahədə böyük işlər görülür. Hər il 300 subartezian quyusu qazılır. Cari ildə də 300 artezian quyusunun qazılması nəzərdə tutulub. Onu da qeyd edək ki, artezian quyularının qazılmasına start verildikdən sonra əvvəllər istifadəsiz qalan və ya deməy ərazilərdən bol məhsul götürülür.

Ölkənin inkişafında önəmli rol oynayan sosial infrastruktur layihələrinin icrasına da xüsusi önəm verilir. Prezident İlham Əliyev sosial cəhətdən həssas təbəqə olan məcburi köçkünlərin

mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasını daim diqqətdə saxlayır. Təkcə ötən il 5800 köçkün ailəsinə yeni mənzillər verilib. Cari ildə isə 5000 köçkün ailəsi üçün yeni mənzillər tikilir.

Şəhid ailələri və Qarabağ müharibəsi əlilləri də unudulmur. Təkcə keçən il bu kateqoriyadan olan 626 ailəyə mənzil verilib. Cari ildə də bu iş davam edir. Dövlət ərazisindəki böyüklüyü ugrunda şəhid və əill olanlara, onların ailələrinə, ordu sıralarında uzun müddət və nümunəvi xidmət edən hərbiçilərə də hər cür qayğı göstərir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Yalan və iftira rüporu yenə iş düşüb

Əvvəli 1-ci səh.

Bütün bu uğurlar, əhaliyə göstərilən diqqət və qayğı sayəsində xalqın Prezidentə etimadı daha da güclənib. Dövlət başçısına böyük inamı Fransanın "Opinion Way" şirkətinin bu yaxınlarda keçirdiyi sorğusu da bir daha təsdiqləyir.

Əlbəttə ki, ölkəmizin beynəlxalq uğurları antiəzərbaycançı qüvvələrin, daxili sabitlik isə "5-ci kolon"u hər zaman narahat edib. Bu qüvvələr Azərbaycanın uğurlarına ləkə yaxmaq, onu nüfuzdan salmaq üçün zaman-zaman, xüsusilə global tədbirlər ərafında çirkin kampaniyalar təşkil edirlər. Onlar Azərbaycanın adını "qara siyahı"da, qərəzli "hesabatlar"da çəkməsinə üçün "min oyundan çıxırlar".

Onların sifarişlərini yerinə yetirən "Transparency International", "Amnesty International", "OCRRP və digər bu kimi qurumlar ölkəmiz, dövlət başçısı haqqında yalan, böhtan, dezinformasiya xarakterli məlumatları yayır. Azərbaycanı beynəlxalq qınayıcı obyektinə çevirməyə, ölkə daxilində "5-ci kolon" vasitəsilə ictimai narazılıq formalaşdırmağa cəhd göstərlir.

Lakin bir məsələ də var ki, Azərbaycan ictimaiyyəti həmin qüvvələrin belə cəhdlərinin arxasında hansı maraqların durduğunu yaxşı bilir. Buna görə də bu cür kampaniyalarla Azərbaycana təzyiç göstərmək, onu öz yolundan döndərmək mümkün olmayıb və olmayacaq da.

Azərbaycan ictimaiyyəti bu qüvvələrin bütün iddialarına layiqli cavab verəcək. Onu da əlavə edək ki, son zamanlar bəzi antimitillı ünsürlər müxtəlif platformalarda çıxış edərək tamamilə savadsız şəkildə Azərbaycanı Avropa İttifaqı arasındakı danışıqlar aparılan saziş layihəsinə də əsassız fikirlər irəli sürürlər.

Söz yox ki, Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı və yeni saziş bərsədində aparılan danışıqlar bilavasitə Ermənistanı narahat edir. İşğalçı ölkə hətta Avropa İttifaqına üzv dövlətlər arasında olan havadartları vasitəsilə bu sazişə zərbə vurmağa çalışır. Ermənistanla həmrəy olan bəzi antimitillı ünsürlər də bu sazişə qarşı çıxırlar. Müxtəlif mərkəzlərdən idarə olunan bu kimi şəxslər müstəqil xarici siyasət aparmayacağı, ölkənin milli maraqlarının qorunmasını nə olduğunu başa düşürlər.

ri hər şeydən əvvəl bərabər-hüquqlu və qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığa əsaslanır. Digər ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycan Al-nin təqdim etdiyi sənədi olduğu kimi qəbul etmir, əksinə, Azərbaycanın təqdim etdiyi sənəd üzərində, hər iki tərəf üçün məqbul ola biləcək müddəalar müzakirə olunur. Azərbaycan statistik göstərici mahiyyətində sənəd imzalamaq üçün deyil, öz maraqlarına uyğun şəkildə mötəbər bir sazişə nail olmaq məqsədilə müzakirələr aparır.

İşğalçı narahat edən əsas məqam sənəddə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, suverenliyini və sərhədlərini toxunulmazlığını təmin etməsidir. Belə bir mövqenin sənədə təsbit olunması tam təbiiydir. Bunu dərk etmək üçün Avropa İttifaqının sənədlərinə baxmaq kifayətdir.

Bütün bunlara baxmayaraq, Ermənistan və onunla həmrəy olan bəzi antimitillı ünsürlər Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında münasibətlərin dərinləşməsinə, şəxslənməsinə zərbə qədər mane ola bilməyəcəklər. Azərbaycan hər zaman olduğu kimi, bu istiqamət üzrə apardığı danışıqlarda da uğur qazanacaq.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Uğurlu siyasət, sürətli inkişaf

Əvvəli 1-ci səh.

Əlbəttə ki, sadəcə olaraq, mədəniyyət obyektlərinin tikintisi, təmiri bizim məqsədimizi tam ifadə edə bilməz. Biz bu məsələlərə daha da geniş kontekstdən baxmalıyıq. Ümumiyyətlə, mədəniyyətimizin gələcək inkişafı, cəmiyyətdə mövcud olan ovaq, gənc nəsli təbii olaraq, bütün bu məsələlər bir-biri ilə bağlıdır. Ölkə iqtisadi cəhətdən inkişaf edə bilər, siyasi cəhətdən də beynəlxalq mövqeləri güclü ola bilər, ancaq əgər biz xalqımızın əsas, təməl prinsiplərini diqqətdən kənarlaşdırsaq, onda ölkəmizin uğurlu inkişafı dayanıqlı ola bilməz.

Bu, təkcə milli mədəniyyətimizə deyil, ölkəmizin iqtisadi, siyasi yüksəlişinin, beynəlxalq mövqeyinin təməl prinsipi olan mədəniyyətimizin gələcəyinə uzaqgörən bir baxışdır. Bu, zamanında "Turana qılıncından daha kəskin, ulu qüvvətə Yalnız mədəniyyət, mədəniyyət, mədəniyyət!" yazaraq gələcəyə doğru ən düzgün yolu müəyyənləşdirməyə çalışan Hüseyn Cavid kimi müfəkkirlərimizin mənəvi irsinin milli dövlətçilik ideyası seviyyəsinə yüksəlməsidir.

Həm sovet dövründə, həm də ölkəmizin müstəqilliyi illərində Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı məqsədilə cəhəngşümlü işlər görülmüş, xalqın taleyini, istiqbalını mədəniyyətin gücündə tapmış ulu öndər Heydər Əliyevin milli dövlətçilik fəlsəfəsinin ifadəsidir.

Ölkə rəhbəri bununla cəmiyyətə belə bir həqiqəti təlqin etməyə çalışır ki, hər bir xalqın tarixdəki böyüklüyü, əbədiyyəti onun yaradıcı formalaşdırıldığı, nəsillərdən-nəsillərə ötürüldüyü mədəniyyətlə müəyyənləşir. Dövlətçiliyin təməli, milli varlığını özünü milli dəyərlərlə bağlıdır. Bu özlü nə qədər möhkəm olarsa, dövlət də bir o qədər güclənər və xalq tərəqqi yolunda irəliləyər.

Əsrə bərabər illər

Prezident İlham Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyi dövründə məhz bu prinsiplərdən çıxaraq milli mədəniyyətimizin inkişafı istiqamətində tarixi addımlar atılıb. Dövlət başçısının Azərbaycana rəhbərliyinin etə bir ili yoxdur ki, mühüm mədəniyyət qərarları ilə müşayiət olunmasın.

Bu qərarlar nəticəsində son illər ərzində mədəniyyət sahəsində böyük investisiya proqramları həyata keçirilib. Paytaxtımızda və regionlarda bir sıra mədəniyyət mərkəzləri, teatr binaları, konsert-tamaşa salonları, rəsm qalereyaları tikilib istifadəyə verilib. Mövcud obyektlərin müasir standartlara uyğun təmiri, maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, muzey fondlarının kompleksləşdirilməsi, eksponatlarının zənginləşdirilməsi, mədəni dəyərlərimizin qorunması və bütün dünyada təbliği istiqamətində genişmiqyaslı işlər görüldü. Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Fondunun he-

yata keçirdiyi mədəniyyət layihələri bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Mədəniyyət-incəsənət sahəsində çalışan insanların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, gənc nəsli yaradıcılığa həvəsləndirilməsi, onların istedadının üzə çıxarılması kimi ölkəmizdə daimi bir prosesdir. Bu proses Azərbaycan Prezidentinin fəaliyyətinin ötet bir ilində də uğurla davam etdirilib. Milli mədəniyyətimizin başlanğıc xəznəsi, ruh çəpməsi olan ana dilimiz dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. Qloballaşma şəraitində dilimizin qorunması və inkişafı ilə bağlı müvafiq qərarlar verilib. Qarşımıza konkret vəzifələr qoyulub.

Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi mədəniyyət siyasətinin hər bir ənənəvi təşəbbüsünün müvafiqdir. Bu siyasətin ayrı-ayrı istiqamətləri milli mədəniyyət tariximizin bütöv dövrünü təşkil edir. Bu dövrün hər il mahiyyət etibarilə, az qala bir əsrə bərabərdir.

Dövrün mədəni nailiyyətlərini bir yazı çərçivəsində tam əhatə etmək mümkün olmadığından, daha çox Azərbaycan teatr sənətinin bu illərdə qazandığı faydalara, xüsusilə ötet bir il ərzində bu sahədə atılan addımlara diqqət yönəltmək istərdik.

146 illik sərvət

1873-cü ildə bu xalqın ən öndə gedən, fədakar ziyalıları tərəfindən əsas qoyulmuş Azərbaycan teatri xalqımızın misilsiz mədəni sərvətidir. Bu sərvətin qorunması və inkişaf etdirilməsi Azərbaycan Prezidentinin mədəniyyət siyasətində xüsusi yer tutur. Dövlət başçısı teatr sənətinin ölkəmizin ictimai-mədəni həyatındakı fəal rolunu yüksək dəyərləndirir. Cəmiyyətimizdə milli və ümumbəşəri dəyərlərin təbliğində, vətənpərvərlik ruhunun, yüksək mədəni keyfiyyətlərin aşılanması və estetik zövqün formalaşdırılmasında teatrın əvəzsiz imkanlarından istifadə zərurətini aktuallaşdırır. Ölkə rəhbərinin Azərbaycan teatrinin inkişafı yönündə apardığı işlər konkret bir istiqamətlə hədəflənmişdir. Bu proses ardıcıl, davamlı və məqsədyönlüdür. Prezidentin cəmiyyət həyatının digər sferaları kimi bu sahədə də verdiyi strateji qərarların məqsədi Azərbaycan teatrinin layiq olduğu mövqeyə yüksəlməsinə, qloballaşan dünyaya teatr məkanına inteqrasiyasına dəstək olmaqdır.

Sırr deyil ki, müasir Avropa cəmiyyətləri teatr sənətinə artıq müasir seçiyələr, yeni mövcudluq şərtləri irəliləyir. Azərbaycan teatrları da qlobal çağırışlara, cəmiyyətin dəyişən maraqlarına özünü hazırlamalıdır. Və belə bir hazırlıq üçün ölkə rəhbəri teatrlarımıza lazımı dəstəyini əsirgəmir. Milli teatrın parlaq bədii irsinin qorunması, teatr sahəsində islahatların aparılması, teatr mədəniyyətinin təbliği, bütövlükdə Azərbaycan teatri sənətinin inkişafı ilə bağlı silsilə tədbirlər həyata keçirir.

Zəngin mədəniyyət tariximizin canlı abidələri olan Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Akademik Rus Dram Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrinin binaları Prezident İlham Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyi illərində əsaslı təmir edilib. Bölgələrimizdə yeni teatrlar inşa olunub, mövcud teatr binalarında əsaslı təmir işləri aparılıb.

Yeni bir başlanğıc

Dövlət başçısının 18 may 2009-cu il tarixli sərəncamı ilə təsdiqlənmiş "Azərbaycan teatri 2009-2019-cu illərdə" Dövlət Proqramı milli teatr sənətinin inkişafında yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoyub. Bu proqram 16-si müxtəlif bölgələrdə, 10-u Bakıda olmaqla dövlət büdcəsində maliyyələşən, Mədəniyyət Nazirliyinə təsis edilmiş konseptual bir sənəddir.

Bu proqram çərçivəsində ötet illər ərzində Azərbaycan teatrlarının inkişafı ilə bağlı çox ciddi işlər görüldü. Teatr fəaliyyətinin normativ-hüquqi bazası möhkəmləndirilib. 2006-cı ildə qəbul olunmuş "Teatr və teatr fəaliyyəti haqqında qanun" dövrün ruhuna uyğun təkmilləşdirilib. Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində Bakı və başqa bölgələrimizə sığınmış C.Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatri, Şuşa, Füzuli, Ağdam dövlət teatrlarının şəraiti yaxşılaşdırılıb.

Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrinin, Kukla Teatrinin, Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrinin, Gəncə, Lənkəran, Şəki dövlət dram teatrlarının nəzdində müvafiq studiyaların yaradılması istiqamətində addımlar atılıb. Bu, xüsusilə vacib məsələdir, ona görə ki, istənilən teatr prosesinin müəyyən avangard və eksperiment məqsədlərini, bir qayda olaraq, məhz studiyalar həll edir. Teatrlarımız üçün peşəkar kadrlar da bu studiyalara cəlb edilən gənc aktyorlar arasında yetişir.

Proqrama uyğun olaraq Azərbaycan teatrinin zəngin bədii irsinin və yaradıcılıq ənənələrinin qorunması, bəşəri dəyərlərin təbliği, teatrların maddi-texniki bazalarının modernləşdirilməsi, informasiya və maliyyə resurslarının səmərəli istifadə edilməsi, günün tələblərinə uyğun repertuarın formalaşması istiqamətində çoxsaylı layihələr həyata keçirilib.

Bizi ucaldan dəyərlər

Mədəniyyət və incəsənət xadimlərimizlə görüş zamanı Prezident İlham Əliyev teatrlara dövlət dəstəyinin bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirdi. Teatr işçilərinin əməkhaqlarının əhəmiyyətli dərəcədə artırılması üçün təkliflərin hazırlanmasını tapşırırdı. Böyük məmnun-

niyyətlə teatr tamaşalarına baxmağa gələcəyini deyərək teatr xadimlərimizi gözəl tamaşalar hazırlamağa ruhlandırdı. Ölkə rəhbəri teatrlara diqqət ayırmaqla bağlı özəl sektora da bir çağırış ünvanladı. "Mən bu gün özəl sektora da çağırış edirəm ki, bu məsələ ilə bağlı onlar da öz dəstəyini göstərsinlər. Amma ilk olaraq dövlət bu məsələni öz üzərinə götürəcək. Görüşməzdə yekunu olaraq qəbul ediləcək qərarlarda bu, öz əksini tapmalıdır".

Və həmin görüşdən cəmi üç gün sonra - 2019-cu il martın 4-də teatr ənənələrimizin qorunub saxlanması və dövrün tələblərinə uyğun inkişafı üçün Prezidentin Əhliyyət Fondundan Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrinin, Azərbaycan Dövlət Akademik Rus Dram Teatrinin və Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrinin hər birinə 200 (iki yüz) min manat, Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrinin, Gəncə Dövlət Dram Teatrinin, Sumqayıt Dövlət Dram Teatrinin, Mingəçevir Dövlət Dram Teatrinin, Lənkəran Dövlət Dram Teatrinin və Şuşa Dövlət Musiqili Dram Teatrinin hər birinə 100 min manat ayrılıb.

Sabahı gün - martın 5-də isə ölkə rəhbərinin sərəncamı ilə Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrinə və Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrinə "akademik" statusu verildi.

Azərbaycan Prezidentinin 17 aprel 2019-cu il tarixli sərəncamı əsasında Azərbaycan Dövlət "Yuğ" Teatri, Azərbaycan Dövlət Pantomima Teatri, Cəfər Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatri, Şəki Dövlət Dram Teatri, Ağdam Dövlət Dram Teatri, Füzuli Dövlət Dram Teatri, Qazax Dövlət Dram Teatri, Qax rayonu Gürcü Dövlət Dram Teatri, Gəncə Dövlət Kukla Teatri, Qax Dövlət Kukla Teatri və Salyan Dövlət Kukla Teatrinin da hər birinə 100 min manat ayrılmasına qərar verildi.

2019-cu ilin ölkəmizdə "Nəsimi ili" elan edilməsi, Cəlil Məmmədqluzadənin 150 illik, Cəfər Cabbarlının 120 illik, Tofiq Tağızadənin 100 illik, İsmayıl Şıxlının 100 illik, Hacıbaba Hüseynovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında Prezident sərəncamları da sənətə, yaradıcılığa, ümumən mədəniyyətə verilən dəyərdir. Xalq, dövlət belə dəyərlərin işığında görünür, ucalır və əbədləşir!

Həyata keçirilən siyasətin uğurları, qapılırları dünyaya açmış ölkəmizdəki sabitlik və inkişaf mühtisi sayəsində Azərbaycan bu gün dünyada sülh, tolerantlıq, mədəniyyətlərarası dialoq ünvanı kimi tanınır. Fərqli mədəniyyətlər bu məkanda bir araya gəlir. Ölkəmiz müasir dünyada əksər problemlərin həllinə zəmin yaradan multikulturalizm ideyalarının qarşısı kimi çıxış edir. Dünyanın taleyində görənə narahatlıq keçirən düşüncə adamlarını bu ideya ətrafında birləşdirməyə çalışır.

Prezident İlham Əliyevin cəmiyyətin fəal dəstəyi ilə həyata keçirdiyi alternativsiz siyasət ölkəmizdə bundan sonra da möhtəşəm nailiyyətlər qazandıracaq.

İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Hanoyda OANA İcraiyyə Komitəsinin 44-cü iclası başa çatıb

AZƏRTAC-ın sədrliyi və Vyetnamın VNA agentliyinin evsahibliyi ilə Hanoyda keçirilən Asiya və Sakit Okean İnformasiya Agentlikləri Təşkilatının (OANA) İcraiyyə Komitəsinin 44-cü iclasının növbəti sessiyaları keçirilib.

Təşkilatın baş katibi Vüqar Seyidov görülmüş işlər və toplantının gündəliyi barədə məlumat verib.

Sonra çıxış edən OANA-nın prezidenti, AZƏRTAC-ın İdarə Heyətinin sədri Aslan Aslanov iclasda müzakirə edilən mövzulardan danışaraq hazırda xəbər agentlikləri qarşısında ciddi çağırışların dayandığını qeyd edib. "Günümüzün ən aktual məsələsi isə feyk xəbərlərdir ki, informasiya agentlikləri üçün daha çox çətinliklər yarada bilər. Amma gündəlik işimizdə əsaslandığımız jurnalistika ənənələri yalan və çətdirici xəbərlərin qarşısında bir siperdir. OANA-da birləşən xəbər agentliklərinin hamısı çoxillik, hətta bir əsrə yaxın tarixə malik olan media qurumlarıdır. Ona görə də OANA həqiqətən ən etibarlı xəbər istehsalçılarının komandasıdır. Feyk xəbərlərin dövrən etdiyi bir zamanda bu, bizim ən böyük üstünlüyümüz və ən böyük dəyərimizdir", - deyərək OANA-nın prezidenti bildirib.

Aslan Aslanov OANA-nın fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məsələsinə diqqət çəkərək sədr olaraq AZƏRTAC-ın bu məqsədə hazırladığı və ötet Tehran iclasında müzakirə olunan təkliflərin zərurətini yarandığını bildirərək deyib: "Bu zərurətlər nədir? Bunlar OANA-nın Nizamnaməsinin daha da təkmilləşdirilməsi, artıq 7 yaşına qədəm qoyan, daha köhnə texnologiyalara əsaslanan veb-saytın yenilənməsi, qabaqcıl üzv agentliklərinin təcrübəsindən yararlanmaq kimi təşəbbüslərdir. Ona görə də həm indi, həm də gələcəkdə bu istiqamətdə istənilən təşəbbüsləri ümumi maraqlar nəminə dəstəkləməyə hazırıq".

Sonra baş katib Vüqar Seyidov İcraiyyə Komitəsinin işçi qrupu tərəfindən hazırlanan və təşkilatın nizamnaməsinə daxil edilməsi üçün irəliləndirilən təklifləri Yonhap və Vyetnamın VNA agentliklərinin nümayəndələri feyk xəbərlərlə mübarizə, onların müəyyən edilməsi yolları ilə bağlı məruzələrlə çıxış ediblər.

Sonra OANA Mükəmməl Mükafatı qalibinin müəyyən edilməsi üçün İcraiyyə Komitəsi üzvləri arasında keçirilən səsvermənin nəticələri açıqlanıb. Agentliklərin müsabiqədə iştirak etmək üçün öz məhsullarını və layihələrini təqdim ediblər. Birinci yeri eyni sayda səs qazanan Xinxua və VNA agentlikləri tutub. İkinci yerdə TASS, üçüncü yerdə isə

AZƏRTAC (Uşaq Bilik Portalı) qərarlaşıb. Müsabiqədə ümumilikdə 12 agentlik öz layihələri ilə iştirak edib.

Sonra Koreya Respublikasının Yonhap agentliyinin OANA-nın 17-ci Baş Assambleyasının Seulda keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işlər barədə məlumatı təqdim edilib. Bolqarıstanın BTA agentliyinin rəsmisi isə bu ilin iyununda Sofiyada keçiriləcək Dünya Xəbər Agentlikləri Konqresinin təşkilatı məsələlərindən danışdı.

İclasın bağlanış mərasimində çıxış edən Aslan Aslanov Dünya Xəbər Agentlikləri Konqresinin və OANA-nın sədri olaraq AZƏRTAC-ın BTA və Yonhap agentliklərinə təşkilatı işlərdə kömək göstərdiyini və sədrlik başa çatanda bu istiqamətdə səylərini əsirgəməyəcəyini vurğulayıb. İclasın işində fəal iştiraklarına görə o, İcraiyyə Komitəsinin üzvlərinə təşəkkürünü bildirdi.

Bununla da OANA İcraiyyə Komitəsinin Hanoyda keçirilən 44-cü iclası başa çatıb.

Qaz hasilatı artdıqca...

Əvvəli 1-ci səh.

Cari ilin əvvəlindən də təbii qaz ixracının dinamikasında 27 faiz artım qeydə alınıb. Bu, hasilatdakı artımla əlaqədardır. Belə ki, ölkə üzrə mavi yanacaq hasilatı ötet ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 25,1 faiz artaraq 9,1 milyard kubmetrdən çox olub. SOCAR-ın hasil etdiyi qaz 1,56 milyard kubmetrdən çox təşkil edib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda təbii qazın böyük hissəsi "Sahdeniz" yatağının çıxarılıb. Hasilata başlandıqı gündən indiyədək "Sahdeniz"dən 100 milyard kubmetrdən çox təbii qaz çıxarılıb.

Ötet il isə yataq 11,5 milyard standart kubmetr təbii qaz verib. Hazırda "Sahdeniz" qurğularının maksimum hasilat gücü gündəlik 48 milyon standart kubmetr, ildə təqribən 16 milyard kubmetrdir.

Dənizdəki və qurudakı digər yataqlardan da hasilat əhəngdar davam edir. Bu baxımdan SOCAR-ın "Ümid" yatağında istismara verildiyi yeni quyuyu xüsusi qeyd edilməlidir. Şirkət üzrə ən yüksək debite malik bu quyuda qazma işləri mürəkkəb geoloji struktura bir çox texniki üsullardan ilk dəfə təbii edilənməklə təhlükəsiz şərətdə tamamlandı. Quyunun potensial hasilatı gündəlik 2,5 milyon kubmetr qaz, 400 ton kondensat həcmində qiymətləndirilib. Bundan əlavə, 5940-6810 metr dərinliyindən süxur nümunələri götürülüb, temperatur və lay təzyiqi barədə məlumatlar əldə olunub.

Layihənin mühəndislik dizaynı "Nefteqazelmütədiqqatlayihə" İnstitutu tərəfindən yerinə yetirilib. Layihəni "Ümid-Bak" Əməliyyat Şirkəti idarə edib, qazma üzrə podratçı "SOCAR AQS MMC" olub.

"Azərpoçt" MMC problemlə kredit sahiblərinə iki formada kompensasiya verəcək

Problemlə kreditə 500 manatdan aşağı kompensasiya görə düşən vətəndaşlar aprelin 22-dən etibarən "Azərpoçt"un respublika üzrə bütün şöbələrinə yaxınlaşaraq şəxsiyyət vəsiqəsinin və onun surətini təqdim etmək pullarını nağd şəkildə ala biləclər.

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, mayın 1-ədən etibarən isə kompensasiyası 500 manatdan yuxarı olan vətəndaşlar onlar üçün ayrılmiş poçt şöbələrinin məbləğlərinin qeyri-nağd formada, yeni kart vasitəsilə alıb nağdlaşdırıla biləclər.

Qeyd edək ki, yalnız Bank Olmayan Kredit Təşkilatları (BOKT) və bağlanan bankların problemlə kredit sahibləri "Azərpoçt" MMC-yə müraciət etməlidirlər.

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən təqdim olunan siyahıya əsasən "Azərpoçt" MMC-nin icra edəcəyi əməliyyat ilkin mərhələdə 120 min 994 nəfərə şamil olunacaq. 44 min 158 nəfər kompensasiyası 500

Xatırladaq ki, "Ümid" yatağı Azərbaycan geoloqlarının ən böyük kəşflərindən biridir. Mürəkkəb geoloji struktura yerləşdirilmiş yataqda bütün təbii qazın maneələri qalib qalıb. Başqa sözlə, eyni texnologiyaları təbii edərək rekord dərinliyə çatıb və yüksək

debitli quyunu uğurla istismara verilib. "Sahdeniz" və "Ümid" Xəzərdə təqdim edilib. Hazırda kəşfiyyat işlərinin müxtəlif mərhələlərdə olan yeni yataq və perspektiv strukturlar da yaxın gələcək üçün yüksək hasilat vəd edir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

ta keçirilən müştərilərin eyniləşdirilməsinə, sistemdə olan məlumatlara müştərinin şəxsiyyət vəsiqəsindəki məlumatların üst-üstə düşməsinə ciddi diqqət yetiriləcək.

Eyni zamanda, PIN kodlar və kartlar müştərilərə təqdim edilən reyestrə imza etdiriləcək və şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti alınaraq reyestrə əlavə olunacaq. Plastik kartlar vasitəsilə ödənişlər vətəndaşların qeydiyyat ünvanları üzrə poçt şöbələrinə plastik kartların sahiblərinə göndərilməsi ilə baş tutacaq. Vətəndaş "Azərpoçt" MMC-nin rəsmi saytı vasitəsilə məlumatları qeyd edərkən həmin şöbə göstərilir və vətəndaş orada göstərilən poçt şöbəsinə yaxınlaşaraq zəruri sənədlərə imza atır.

Bu əməliyyatlar yerinə yetirildikdən sonra vətəndaş plastik kart və PIN kod təqdim olunur. Müştərilər növbəti "Azərpoçt"un bankomatlarında və POS-terminallarda təchiz olunan şöbələrində plastik kart vasitəsilə, eyni zamanda, "Millikart" MMC tərəfindən şəxsbəyaxın olub bütün ATM-

KƏNDİMİZ

Biləsuvarlılar zəhmətsevərdir. Ruzilərini həmişə torpaqdan çıxarmışlar. Buna görə də yaxşı təcrübə toplamış, zaman keçdikcə təcrübəni daha da zənginləşdirmişlər. Əldə olunan vordış, təcrübə illər boyu nəsilərdən-nəsilərə ötürülmüşdür. Onlar da, öz növbəsində, yaranmış, həyatın başlıca şərti olan torpağı həmişə öziz tutmuş, onun qədr-qiyətinə bilmişlər.

Biləsuvarda keçən əsrin 70-ci illərində rekord səviyyədə pambıq yetişdirilib. Əldə olunan yüksək göstəricilərə görə Qızqayıt Həsənova, Ərəstun Məmmədov Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına layiq görülmüşlər. Digər neçə-neçə əmək qabaqcılı SSRİ-nin orden və medalları, başqa mükafatları ilə təltif olunub. Onlardan biri 84 yaşlı Lətif Cəfərovdur. Yaşının bu çağında da iş başındadır. Oğlanlarını, nəvələrini başına yığib yaratdığı fermer təsərrüfatında əkin-biçin və heyvandarlıqla məşğul olur. Sovetlər vaxtı kəndlərdəki kolxozda pambıqçılıq briqadiri işləmiş Lətif Cəfərovun əməyi layiqincə qiymətləndirilib.

L.Cəfərova bir neçə dəfə görüşmüş, fermer təsərrüfatının kənarında saldıqı yurdca çay süfrəsinin arxasında oturub söhbət aparmışdır. Qazandıqı mükafatların birinin ona daha çox əziz olduğunu söyləyir. 1974-cü ilin yayında o zaman Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi işləyən Heydər Əliyev rayona gələrkən onun da briqadasına baş çəkib, pambıq sahələri ilə tanış olur. Bundan sonra ulu öndər o vaxt tək-tək adamlara nəşib olan "QAZ-24" markalı minik avtomobilinin açarını ona hədiyyə edir.

Sovetlər birliyi dağılandıqdan sonra da Lətif kişi gənc yaşlarından pambıq bitkisini əkib-becərir. O zamanlar qiymətli əşya olsa da, onu yetişdirir. Elə buna görə də ona "pambıq Məcnunu" ləqəbi verilib. 2017-ci ilin nəticələrinə görə L.Cəfərov "Tərəqqi" medalı ilə təltif olunub.

Biləsuvarda L.Cəfərov kimi əkinçilər çoxdur. Onlar da torpağın dili-

İşiniz uğurlu, məhsulunuz bol olsun!

Biləsuvarda çiyid səpini başlanıb

ni, hər bir bitkinin xüsusiyyətini yaxşı bilir. Buna görə də əkinçilikdə növbəlik üsulunun tətbiqinə həmişə üstünlük verir. Bilir ki, hansısa bitkini eyni sahədə bir neçə il dalbadal əkdikdə torpaq zəifləyib gücdən düşür, yüksək məhsul vermir. Həm də bitki xəstəliklərə tez yoluxur. Pambıq bu mənada digər bitkilər üçün yaxşı sələf hesab edilir. Elə buna görə də biləsuvarlılar qiymətli əşya kimi, bazarmın geniş olmağı vaxtlarda da pambıq yetişdirmişlər.

Son illər dövlətin bu sahənin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı rayondakı fermer və torpaq mülkiyyətçilərinin ürəyindən xəbər vermişdir. Xəm pambığın kiloqramının qiymətinin mərhələlərlə 75 qəpiyə yüksəldilməsi, son nəticəyə görə hər kiloqram üçün 10 qəpik subsidiyanın

ödənilməsi hər kəsə stimül yaratmışdır. Digər tərəfdən, mineral gübrələrin 70 faiz güzəştə satılması, becərmə texnikalarının, Amerika istehsalı olan pambıqçıqan maşınların ölkəyə gətirilməsi kənd təsərrüfatının, eləcə də pambıqçılığın inkişafına təkan vermişdir.

Biləsuvar rayonu həmişə olduğu kimi, yenə də inkişafın ön sıralarındadır. Statistika nəzər salsaq: əgər 2015-ci ildə rayon üzrə 6 min 362 ton pambıq yetişdirilmişdisə, keçən il 22 min 732,9 tona çatmışdır. Yüksək məhsuldarlığa görə mülkiyyətçi Fazil Musayev 1-ci dərəcəli "Əmək" ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Hazırda rayonda pambıqçılıqla 3 istehsal müəssisəsi - "MKT-Biləsuvar" filialı, "P-Agro" MMC Biləsuvar və "Azərpambıq" MMC fəaliyyət göstərir. Bunlardan ən böyüyü

"MKT-Biləsuvar"dır. Burada ötən il 3 min 300 hektar əkin sahəsindən 9 min 780,5 ton pambıq tədarük edilmişdir. Məhsuldarlıq 29,6 sentner olmuşdur. Sovetlər zamanındakı pambıq zavodunun bazası əsasında yaradılan filialda emal zamanı mahlic çıxımı 41,6 faizə yüksəlmişdir. Mütəxəssislər yaxşı bilirlər ki, SSRİ dövründə bu nəticəni əldə etmək çətin məsələ idi.

Rayonun qərb zonasında yerləşən və əsasən həmin ərazidə yaşayan fermer və torpaq mülkiyyətçiləri ilə müqavilə bağlayan "Azərpambıq" MMC isə 2018-ci ildə 213 mülkiyyətçi vasitəsilə 2 min 166,5 hektardan 8 min 897,5 ton pambıq tədarük etmişdir.

"P-Agro" MMC Biləsuvara gəldikdə, yeni yaranan müəssisələrdəndir. Bu il 3 yaşlı tamam olacaq.

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

EKTİS-də 37 min 500-dən çox fermer qeydiyyatdan keçib

Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemində (EKTİS) qeydiyyatdan keçən fermerlərin sayı 37 min 500 nəfəri ötürüb. EKTİS-də ən çox Salyan, Biləsuvar və Şəki rayonlarından olan fermerlər qeydiyyatdan keçib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsinin yaydığı məlumatla görə, hazırda fermerlərin EKTİS-də qeydiyyat prosesi davam edir. Bununla yanaşı, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin əməkdaşları və Aqrar İnkişaf Köməkləri Bərdə və Tərtər rayonlarında EKTİS-in tətbiqi ilə əlaqədar maarifləndirmə işləri aparır.

EKTİS-in tətbiqinə Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi də dəstək verir. Fermerlərə informasiya-məsələ xidmətinin göstərilməsində Aqrar İnkişaf Köməkləri və ASAN Köməkləri fəal iştirak edirlər. Köməklərə EKTİS-ə məlumatların daxil edilmə ardıcılığı ilə bağlı xüsusi təlimlər keçirilir. Yeni sistemdə qeydiyyatdan keçməmiş fermerlər məsələ xidməti almaq üçün yaşadıkları rayonda Dövlət Aqrar İnkişaf və Ərazi Üzrə "ASAN xidmət" mərkəzlərinə müraciət edə bilərlər.

Ağdamda heyvandarlıq məhsullarının istehsalı artıb

Cəbhə bölgəsində yerləşən Ağdam rayonunda kənd təsərrüfatının aparıcı sahələrindən olan heyvandarlıq stabil inkişaf edir. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, 2019-cu ilin birinci rübündə də heyvandarlıq sahəsində uğurlu nəticələr əldə olunub. Mal-qaranın cins tərkibi daha da yaxşılaşdı, heyvandarlıq məhsulları istehsalında nəzərəcərpacaq artım qeydə alındı.

AZƏRTAC-ın yaydığı məlumatda bildirilir ki, 2019-cu il aprelin 1-i vəziyyətinə rayonda 41 min 569 baş qaramal, 104 min 164 baş qoyun və keçi olub. İribuynuzlu heyvanların sayı 2018-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,4 faiz, qoyun və keçilərin 0,1 faiz artıb. 2019-cu ilin birinci rübündə rayonda bütün təsərrüfat kateqoriyaları üzrə diri çəkiddə 1062,6 ton et, 9037,7 ton süd, 3360 min ədəd yumurta istehsal edildi. 2018-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə diri çəkiddə et istehsalı 2 faiz, süd istehsalı 2,7 faiz, yumurta istehsalı 34,6 faiz artıb.

Heyvandarlıq məhsullarının istehsalının artmasında heyvanların baş sayının çoxalması ilə yanaşı, cins tərkibinin yaxşılaşdırılması da mühüm rol oynayır. Rayonda heyvandarlıq məhsulları istehsalının intensiv artmasına zəmin yaradan cins maldarlığın inkişafı üçün heyvanların süni mayalanması uğurla həyata keçirilib. 2019-cu ilin üç ayında 918 baş inək və düyü süni yolla mayalandırılıb, 514 baş cinsi yaxşılaşdırılmış buzov alındı. Mayalanma zamanı əsasən "Holştayn-friz" və "Simmental" cinslərindən olan buğaların toxumları istifadə edildi.

Bu il Zaqatalada 649 hektarda tütün yetişdiriləcək

Bir neçə gündür fermer təsərrüfatlarında tütün şitillərinin sahələrə köçürülməsinə başlanılıb. İlk günlər təsərrüfatlarda 15 hektar sahədə yerli tütün sortları əkilib. Aprelin 16-dan başlayaraq "Virciniya" növlü tütün şitillərinin də sahələrə köçürülməsinə start verilib.

Bu ilki mövsümdə zaqatalalı fermerlər 439 hektar sahədə "Virciniya", 17 hektarda "Berley", 193 hektarda isə yerli tütün sortları yetişdirəcəklər.

Qeyd edək ki, son illər bölgənin digər rayonları kimi, Zaqatalada da kənd təsərrüfatının ənənəvi sahələrindən olan tütünçülüynün inkişaf etdirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlər həyata keçirilib. Xatırladaq ki, ötən ilki mövsümdə zaqatalalı fermerlər 875 ton quru tütün istehsal ediblər.

Azot gübrəsinin güzəştli şərtlərlə səyyar satışı davam edir

Fevral ayından etibarən "Aqrolizinq" ASC tərəfindən rayon mərkəzindən uzaq məsafədə yerləşən kəndlərdə mövsüm başa çatmış azot gübrəsinin güzəştli şərtlərlə səyyar satışı başlanılıb.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsinin yaydığı məlumatla görə, səyyar satışın həyata keçirilməsində əsas məqsəd gübrələrin alışı zamanı vətəndaşların sərf etdikləri zaman, məsafə itkisinin və əlavə məsrəflərin qarşısını alınması, həmçinin vətəndaşlara cəmiyyətin əlçatanlığını, yaxınlığını təmin edərək məmnuniyyətə nail olmaqdır.

Növbəti səyyar satış Qəbələnin Çuxurqəbələ kəndində baş tutub. Səyyar satış zamanı 17,9 ton azot və amofos gübrəsi satılıb. İstehsalçılar tələb olunan sənədləri təqdim etməklə 70 faiz güzəştə mineral gübrə əldə ediblər.

Ordenli fermer yeni uğurlara imza atır

Daim yeniliyə can atan və bu yolda istədiyinə nail olan fermer Fərhad Məmmədovun ata-baba peşəsi heyvandarlıq olub. 64 yaşında da yorulmaq bilmədən çalışır. Dönlük Qırıqlı kəndindəki fermasında cins qoyunlar saxlayır.

Bizi Fərhad Məmmədov özü qarşıladı. Hal-əhval tutandan sonra heyvanları otağa çıxardı. Qoyunların yanında çox sayda quzu da var idi.

Dedi ki, bu qoyunları Ağcabədinin Qaradolaq kəndindən gətirmişəm. Avstraliya cinsidir. Çox məhsuldar. Xəstəliklərə olduqca dözümlüdür. Əgər yerli qoyunların çəkisi iki il də 25-30 kiloqram olursa, bunların çəkisi 100 kiloqrama çatır. 2008-ci ildə öyrəndim ki, belə bir qoyun cinsi var. Ağcabədiyə gedib tapdım və 15-ni alıb gətirdim. Elə gətirdiyim il 15 qoyundan 45 baş bala aldım. İki ildə doğan qoyunların sayı 100-ə çatdı.

Fermer onu da qeyd etdi ki, bu qoyunların eti çox keyfiyyətlidir. Yağlılığı çox olsa da, insan orqanizmi üçün ziyanlıdır. Yem rasionu xüsusi hazırlanır. Lakin o qəddər də vəsait sərf olunmur. Buna görə də hər cəhətdən sərfəlidir.

Fermer qoyunçuluğu inkişaf etdirmək üçün yem bazasını özü yaradır. Bunun üçün 6 hektar pay torpağından və kənd sakinlərindən icarəyə götürüldüyü torpaqlardan istifadə edir. Hər il 10 hektarda taxıl, 2 hektarda yonca və qarğıdalı yetişdirir. Keçən il hər hektardan orta hesabla 50 sentner taxıl götürən fermer bu il əkin sahələrini bir qədər də genişləndirib.

Söhbət zamanı Fərhad Məmmədov onu da əlavə etdi ki, ərzaq bolluğu yaradılması üçün kəndlərimizdə böyük imkanlar var. Ölkə rəhbərinin kənd təsərrüfatının sürətli inkişafı üçün həyata keçirdiyi məqsədyönlü tədbirlər deməyə əsas verir ki, yaxın zamanlarda bu sahədə böyük nailiyyətlər qazanılacaq. Dövlət fermerlərə bu qəddər şərait yaradır. Fermerlərə xeyli vəsait ödənilir. Gübrələr bizə yarı qiymətə satılır. Yanacaq və motor yağlarına görə əlavə vəsait verilir. Belə halda niyə bolluq yaratmıyaq?!

Fermer Prezident İlham Əliyevlə görüşündən də danışdı. Dedi ki, dövlət başçısının Tovuzda hər görüşündə sakinlərlə keçirilən görüşdə iştirak edir. İşini onun tapşırıq və tövsiyələrinə uyğun səviyyədə qurmağa çalışır. Məhz bunun nəticəsidir ki, adı sayılıb-seçilən fermerlər sırasında çəkilir. Keçən il dövlət başçısının sərəncamı ilə 3-cü dərəcəli "Əmək" ordeni ilə təltif edilib. Bu mükafat onu daha yaxşı işləməyə ruhlandırır.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Kənd həyatı şəhər adamında həmişə romantik təəssüratlar yaradır. Çünki dərində, ürəyimiz ata yurdunun xifətini çəkəndə, təbiətin əsrarəngiz mənşərlərindən yana kənd-kəsəyə gedirik. Dincəlmək, ruhumuzu sakitləşdirmək, haradasa gurlayıb axan dağ çayının daşları diyirdədən səsinə eşitmək, xırda bir bulağın xəfif avazını dinləmək üçün.

Gənc bağbanın ilk baharı

Xüsusən də al çəkləri ilə qollarını açan bahar mövsümündə bölgələrə səfər etmək ruhumuz üçün zərurətə çevrilir.

Amma bizdən fərqli olaraq, baharda fermerin, kənd adamının qayğıları başqa olur. Onlar üçün torpaq iş yeri, əkib-becərdiyi çörək ağacıdır. Həqiqətən, torpaq gözəllikdən daha çox ruzi, bərəkətə bağlıdır. Adam var ki, kənd həyatının mərhələlərinə, çətinliklərinə qatlaşa bilmir, ev-əşiyini atıb bir qarın çörək üçün şəhərə qaçır. Adam da var ki, qolunu çırmayıb əlindəki torpağa canını qoyur, özünə də, ailəsinə də gün-güzəran aqlayır. Qocası da var, cavanı da belələrinin arasında.

Onlardan biri də Bəkirdir. O, gəncdir, 18 yaşındadır. Atasının 7 il əvvəl saldıqı giləs bağına məhrini salıb. İşinə elə əludə olub ki, sanki giləs qələmləri bacı-qardaşlarıdır. Onunla Qubanın Xucbala kəndində - atasının saldıqı giləs bağında söhbət edirik.

- Bu yere sovetlər dönəmində Quzey bağ deyiblər. - Bəkir məhrini saldıqı torpaqdan danışır. - Ondan əvvəl buradan yuxarı vələs meşəsi olub, elə adına da Vələs dərə deyirdilər. Sovet hakimiyyəti qurulandan sonra kəndimizin camaatını adını Əzizbəyov qoyduqları kolxozda qatıldı. Babam 80 il əvvəl burada əkin vaxtı keşik çəkəndə ceyran da vurub. Amma indi o axtarış, doşan belə tapmaqda çətinlik çəkərsən. Atam İrandan yeni məhsuldar giləs qələmləri aldı, min bir əziyyətlə buradakı torpağımızda bağ saldı. Yeddi ildir yorulmadan əziyyətini çəkir.

Bəkir deməyə də, bağ salmağın necə məsuliyyəti və çətin iş olduğunu Qubada hamı yaxşı bilir. Bu, əslində, ömür-aparan bir işdir. İllərlə qulluq etməlisən, pul xərcləməlisən ki, bağın bəhrəyə düşsün. Meyvə bağlarında alma-ərmud qələmi yaxşı tutur, qələmlər güclü olur, tez bitir, demək olar ki, quruyan ağaclar olmur. Heyva da belədir. Gavalını da bağbanlar bir qədər sırtıq ağac kimi sayırlar, harada olsa, kök salıb bitir.

Amma giləs qələmi bir qədər insan təbiətlidir, xanım kimi "nərmənəzik"dir, daim nəvaziş istəyir, körpə uşaq kimi qayğıya möhətdir. Əgər giləs bağına qulluq edirsən, gözünü bağdan çəkməməlisən, qələmlərin nazı ilə oturdurmağı bacarmalısan.

Bəkir atasının giləs bağına necə qulluq etməsindən danışır:

- Atam elə bil bu bağla nəfəs alır, 7 ildir əlinə düşəni bura xərcləyir. Su olmayanda oturub yağışı gözleməyib, pulunu verib, su maşını gətirib, şlanqla qələmləri bir-bir suvarıb ki, inkişafdan qalmasınlar, boy verib böyütsünlər. Bu ildən, ola bilsin ki, bağımız bəhrəyə düşsün.

Gənc fermərə qulaq asanda bağın kəndli üçün nə demək olduğunu başa düşürsən. Uşaq min bir əziyyətlə necə ayaq tutub yeriyirsə, körpə fidanların "çay-çorayını" gerek daim öz əlinlə verərsən ki, nə vaxtsa onlar da səni nubar məhsulu ilə sevindirə bilsin.

Bəkir atasının yolunu təsadüfən seçməyib. Atasını becardıyı bu giləs bağı, atasının əziyyəti ona yeddi ilə bu sevgini damla-damla ruhuna hopdurub, aşılayıb. Bəlkə də yadında qalan kiçik bir əhvalat sevdirdi ona bu bağı. Bir dəfə necə olmuşdusa, bağda 5 illik qələmin budağı dibindən qırılıb, üzülüb düşməsinə az qalır. Onda atası budağı bağlamağa ip atxarıb, əlinin altında heç nə olmadığından köynəyini çıxarıb qollarını cırıb və budağı sarıyır ki, bəlkə birləşdi. Qırılan budaq bir neçə aydan sonra zoğ verib böyüyəndə atası sevinmişdi, "qələmi mənim köynəyimdə böyüyən ağac" deyib oxşamışdı.

İndi Bəkir Xarkov Milli Aqrar Universitetinin tələbəsidir. Qiyabi təhsil alır. Deyir ki, əyani universitetin atamın saldıqı bağıdır: "Xarkovda tələbə dostlarımla ərarlarında deyirlər ki, mənim bildiklərimi heç universitetin axırncı kursunda oxuyan tələbələr bilmir. 12 yaşından bu bağdayam, atamın qələmləri ilə birlikdə boy verib böyümüşəm. Ağaca baxanda elə boyundan, görkəmindən yazını da, xəstəliklərini də təyin edə bil-

irəm. Amma oxumağımın faydası odur ki, müasir bağçılıqdan, yeniliklərdən xəbər tutur, öyrənirəm. Vaxt gələcək, mənim biliklərim öz bağımza da, başqaların bağına da baxmağa, qulluq etməyə imkan verəcək.

Bəkir həm də təbiəti sevir və insanı düşündürən gözəl təbiət mənzərələrinin fotolarını çəkir. Onun fotoları hefta moskvalı nəşir işçisi Suxanov heyran qoymuşdu. O, gənc olmasına baxmayaraq, zəhmətli maddi əvəzsiz qoyumağı bacarır. Bəkirin gənc beyni həm də ideyalarla zəngindir, torpaqdan pul çıxarmağın yollarını fikirləşib tapır, daha başqaları kimi kənddən şəhərə köçmək haqqında düşüncələr.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Samuxda 600 hektarda şəkər çuğunduru əkilib

Samux rayonunda şəkər çuğundurunun səpinə martın əvvəlindən başlanılıb. Artıq 340 hektar sahədə səpin işləri yekunlaşıb. Yüksək məhsul əldə etmək üçün dekabrda şum aparılarkən əkilən hər hektara 200 kiloqram amofos və 100 kiloqram kalium gübrəsi də verilib.

Rayon icra hakimiyyətinə istinadən AZƏRTAC-ın yaydığı məlumatda bildirilir ki, bu il İmişli Şəkər Zavodu Samuxda şəkər çuğunduru əkmək üçün 80 mülkiyyətçi ilə müqavilə bağlayıb.

Müqavilənin şərtlərinə görə, bütün xərcləri zavod öz üzərinə götürür. İmişli Şəkər Zavodunun Samux bölgəsi üzrə nümayəndəsi bildirir ki, mülkiyyətçiyə kömək üçün zavod tərəfindən bir hektara 1230 manat subsidiya verilir. Zavod mülkiyyətçiləri zəruri texnika ilə təmin edir, məhsulun daşınmasını həyata keçirir və nəqliyyat xərclərini ödəyir.

Bununla yanaşı, şəkər çuğunduru əkən mülkiyyətçiyə dövlət tərəfindən hər hektara görə 4 manat

subsidiya verilir. Bütün bunlar isə fermerlərin şəkər çuğunduru əkininə marağını artırır.

Samux Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Rəhil Həsənov bildirir ki, ötən il Samux rayonunda 560 hektar şəkər çuğunduru əkilib. Fermerlər sahələrdən hər hektara görə orta hesabla 45 ton olmaqla, ümumilikdə, 24000 ton məhsul yığılıb. Bu il isə samuxlu fermerlər şəkər çuğunduru sahələrini daha 40 hektar artırıblar.

Qeyd edilib ki, səpin aprelin sonuna kimi tam yekunlaşacaq. İyunun əvvəlindən şəkər çuğundurunun mərhələli şəkildə suvarılması aparılacaq. Məhsul yığımına isə sentyabrdan başlanılacaq.

Mədəniyyət

• Tarixləşən heykəllər

Üçlüyün şah əsəri

Heykəltəraşlar Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" poemasının qəhrəmanını - Bəhrəm Guru güclü, hünərli igid kimi təsvir etməyə də müvəffəq oldular. Amma poemadakı yeddi gözəl simvolik mənə daşıyır, qədim Şərq fəlsəfinin insanın yeddi inkişaf təbəqəsindən ibarət olduğunu ifadə edir. Elə Bəhrəm Gurun öldürdüyü də nağılların, fantastik əsərlərin təəssüratından təsəvvürümüzə yaratdığımız əjdaha deyil. Bu, Bəhrəm şahın bütün əsər boyu məğlub etməyə çalışdığı daxilindəki kin, təkabbüdüdür. "Bəhrəm Gur" heykəlinə isə müəlliflər, əsasən, mübarizliyi, yenilməzliyi, şər üzərində qələbəni əks etdirmişlər.

Azərbaycanın dünya şöhrətli şairi Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" poemasının qəhrəmanı, Sasanilər sülaləsinin beşinci hökmdarı Bəhrəm Gur qılıncı ilə ayağına sarılan əjdahaya zərbə endirməyə hazırlaşır... Əfsanə süjetli bu heykəl qırx sökməzlikdir Bakının ən gözəl meydanlarından birini bəzəyir.

Paytaxtın mərkəzində, Azneft meydanında ucaldılan bu ilk heykəl-fəvvarə - "Bəhrəm Gur" 1959-cu ildə gənc heykəltəraşlar Qorxmaz Süccəddinov, Albert Mustafayev və Aslan Rüstəmov tərəfindən hazırlanmışdır.

Tələbənin kurs işi

1950-ci illərdən Bakıda şəhərsalma, sənaye inkişaf etməyə başladı və hər bir sahəyə dair müəyyən tapşırıqlar verildi. Heykəltəraşlıqda da əmək, idman, gənclik kimi mövzulara xüsusi diqqət yetirilməsi nəzərdə tutuldu. Abadlaşma dövrü kimi yadda qalan həmin illərdə Bakı Şəhər İcraiyyə Komitəsinin sədri görkəmli memar Əliş Ləmbəranski idi.

O illərdə heykəltəraşlıq sahəsində uğurlu əsərlərə böyük ehtiyac duyuldu. Ancaq Bakıda cəmi 6-7 heykəltəraş var idi. Yeni gənc heykəltəraş nəslinin meydana çıxmasına şərait yaranmışdı. Belə bir vaxtda üç rəssam - Qorxmaz Süccəddinov, Albert Mustafayev və Aslan Rüstəmov böyük həvəslə bir sahədə işlərə başladılar. Tezliklə Akademik Milli Dram Teatrının daxili tərtibatında istifadə olunacaq məşhur aktyor və rejissorların bəryefferlərinin icrası onlara həvalə edildi. Amma bu üçlüyün şah əsəri paytaxtın nəzərəcar-pacaq yerində yerləşən "Əjdahanı öldürən Bəhrəm Gur" heykəlidir.

dürən Bəhrəm Gur" heykəlidir. Albert Mustafayevin Leningradda (indi Sankt-Peterburq) Rəssamlıq Akademiyasının II kursunda oxuyarkən hazırladığı kurs işi heykəlin ilkin variantı oldu. Amma heykəlin əsas müəllifi Qorxmaz Süccəddinovdur. Çünki o, gənc olsa da, digər iki rəssamdan daha təcürbəli idi. Qorxmaz Süccəddinov Tiflisdə Rəssamlıq Akademiyasını bitirib yenidən Bakıya qayıtmışdı. Albert Mustafayevə Aslan Rüstəmov isə hələ tələbə idilər.

Əliş Ləmbəranskinin rəhbərliyi ilə paytaxtda yenidənqurma və abadlaşdırma işləri aparılırdı. Bakı Şəhər İcraiyyə Komitəsinin sədri şəhəri gözəlləşdirmək üçün rəssam və heykəltəraşlardan yeni layihələr və təkliflər gözləyirdi. Üç gənc də öz təkliflərini irəli sürdülər. Albertin kurs işi olan əsərin - Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" poemasının qəhrəmanı Bəhrəm Gurun heykəlinin maketini hazırlayaraq Əliş Ləmbəranskiyə təqdim etdilər. İş çox bəyənən Ləmbəranski abidənin yerini müəyyənləşdirdi. Abidə Azneft meydanında ucaldılacaqdı.

Mübarizliyi, yenilməzliyi əks etdirən əsər

Ünvanı Ləmbəranski tərəfindən seçilən heykəl tuncdan hazırlandı. Hündürlüyü 3,5 metrdir. Heykəlin ətrafında 20 metr diametrdə dairəvi hovuz quraşdırıldı. Estetik sənət əsəri olan ilk heykəl-fəvvarənin memarı Vladimir Şulqin oldu. 1960-cı ildə heykəlin açılış mərasimi keçirildi.

Müəlliflərin mövzu seçimi uğurlu idi. Heykəltəraşlar Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" poemasının qəhrəmanını - Bəhrəm Guru güclü, hünərli igid kimi təsvir etməyə də müvəffəq oldular. Amma məlumdur ki, "Yeddi gözəl" Bəhrəm Guru digər qəhrəmanlardan fərqlənir. Poemadakı yeddi gözəl simvolik mənə daşıyır, qədim Şərq fəlsə-

fəsinə insanın yeddi inkişaf təbəqəsindən ibarət olduğunu ifadə edir. Elə Bəhrəm Gurun öldürdüyü də nağılların, fantastik əsərlərin təəssüratından təsəvvürümüzə yaratdığımız əjdaha deyil. Bu, Bəhrəm şahın bütün əsər boyu məğlub etməyə çalışdığı daxilindəki kin, təkabbüdüdür. "Bəhrəm Gur" heykəlinə isə müəlliflər, əsasən, mübarizliyi, yenilməzliyi, şər üzərində qələbəni əks etdirmişlər.

"Bəhrəm Gur" geri döndü...

Bakının birinci fəvvarəli heykəli - "Bəhrəm Gur" ilk günlərdən maraqla qarşılandı. Heykəl şəhərin mərkəzində uzun illər necə ucaldılmışdısa, elə də qərar tutdu. Amma illər öz təsirini göstərdi. Abidənin əsaslı təmirinə ehtiyac yaranı. Üstəlik, bu sənət əsəri suyun içərisində yerləşirdi və korroziya problemləri ilə üzləşmişdi. Prezident İlham Əliyev 2007-ci ildə "Bəhrəm Gur" heykəli və ətrafda yerləşən obyektin təmiri üçün sərəncam imzaladı. Həmin il sentyabrın 14-də heykəl yerindən götürülərək Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının Bədii Fondunun tunc səxinə aparıldı.

Həmin günlərdə heykəlin götürüldüyünü və yaxud yerinin dəyişdiyini zənn edən paytaxt sakinləri çox narazı idilər. Vaxtilə heykələ vurulan rəngin təmizlənməsi və təmiri üç aya yaxın müddətdə davam etdi. Əsaslı təmirdən sonra abidə yerinə qaytarıldı. Bərpə işlərindən sonra heykəlin açılış 2007-ci il dekabrın 15-də oldu.

Yenidən öz əvvəlki yerində - Azneft meydanında, şəhər funikulyorunun qarşısında ucalan "Bəhrəm Gur" hər zamanı kimi yalnız gözəli, könülləri oxşamır, həm də mübarizliyi, qətiyyəti əks etdirir.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

• Kitabxanalarımız

Əvəzsiz mədəniyyət xəzinəsi

Kitabxana xalq, millət üçün, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyət, bilik, zəka mənbəyidir

Heydər Əliyev

Kitabın bilik mənbəyi olması barədə mübahisə aparmağa ehtiyac yoxdur. İlk yazılı ədəbi nümunələrin toplusu kimi kitab əvəzsiz sərvətlərimizdən biridir. "Avesta"-dan yol başlayan kitab müxtəlif ictimai-siyasi formasiyalarda insanların yaxın dostuna çevrilibsə, demək, onun bundan sonra da qəlblərə yol tapacağına şübhə yoxdur.

Tarixi-mədəni, ədəbi-bədii, eləcə də elmi-fəlsəfi irsin qorunub saxlanması kimi ümummilli və ümumxalq xidməti yerinə yetirən kitabxanaların son illər elektron vasitələrdən yararlanması isə təbii-dır. Ölkəmizdə minlərlə müxtəlif tipli kitabxananın mövcudluğu bir daha təsdiqləyir ki, adicəkilən sahəyə dövlətin qayğısı böyükdür. Bu, eyni zamanda, özünü onda göstərir ki, ölkədə kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, xidmət mədəniyyətinin günlün tələbləri səviyyəsinə qurulması, müasir tələblərə cavab verən texnologiya və program təminatlarının ödənilməsində kompleks tədbirlər görülür.

Bələ mədəniyyət ocaqlarından biri də nəinki Qafqazda, yerləşdiyi Avropa qitəsində, eləcə də bütün dünyada şöhrət tapan, ən böyük sərvətlərdən hesab edilən Azərbaycan Milli Kitabxanasıdır ki, İmperator Texniki Cəmiyyəti Bakı şöbəsinin və Bakı İctimai Cəmiyyəti kitabxanalarının fondlarından verilən 5000 nüsxə kitabla 1922-ci ildə yaradılısa da, rəsmi açılışı 1923-cü ilin may ayının 23-də olub.

Kitabxanada əsas diqqət fondun komplektləşdirilməsinə verilib. 1925-ci ildə fond 51000, 1928-ci ildə isə 300000 adda kitab, jurnal, qəzet, kart və digər çap məhsulları toplanıb. 1939-cu ildə kitabxanaya müfəkkir, dramaturq və maarifçi M.F.Axundzadənin adı verilib. Kitabxananın məmarlığı baxımından tarixi abidə kimi qiymətləndirilən əzəmətli binaya 1961-ci ildə köçməsi onun səvənlər üçün gözəl hədiyyə hesab edilir. Binanın yerinin seçilməsində və tikilməsində görkəmli xalq yazıçısı Süleyman Rəhimovun xidməti dənilməzdir, layihəsi isə akademik Mikayıl Hüseynova məxsusdur.

Hazırda Milli Kitabxanada 30-dək şöbə fəaliyyət göstərir, fondu isə 5 milyon nüsxəyə yaxındır. O, kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq sahəsində aparıcı mütəxəssis, ölkənin bütün kitabxanaları üçün elmi-

metodik mərkəz, oxuculara kompleks kitabxana-bibliografiya, informasiya xidməti göstərmək, kitabxanalararası abonemənt, milli və tövsiyə bibliografiyası, beynəlxalq və ölkədaxili depozitar mərkəz funksiyalarını da yerinə yetirir.

Həç təsadüfi deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev dörd dəfə Milli Kitabxanaya gəlib və öz şəxsi kitabxanasından yüzlərlə kitabı bura hədiyyə edib.

2004-cü ildə Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə "Milli Kitabxana" statusu almaması isə kitabxananın fəaliyyətinə verilən ən yüksək qiymətdir.

Milli Kitabxana respublikamızda kitabxana işi sahəsində dövlət siyasətinə həyata keçirən, milli nəşriyyat, xarici ölkələrdə çap olunmuş, eləcə də ölkəmizdə çap edilmiş müəlliflərinin əsərlərini, o cümlədən xarici dillərdə qiymətli və digər məlumat daşıyıcılarını toplayıb mühafizə edən milli mədəniyyət xəzinəsi və dövlət kitabxanasıdır.

2008-ci ildən Milli Kitabxanada oxuculara virtual kitab sifariş imkanını da yaradılib. Yeni internete çıxışı olan hər bir oxucu yaşayış və yaxud iş yerindən kitabxananın saytındakı "virtual xidmət" bölməsinə daxil olaraq istənilən nəşri sifariş edə bilər və dərhal ona həmin kitabın kitabxanada olub-olmaması barədə məlumat verilir. Beləliklə, kitabı kataloqda axtarmaq və sifariş edib gözləməyə ehtiyac qalmır.

Şəhər əhalisinin və qonaqlarının asudə vaxtının təşkili, uşaq və yeniyetmələrin mədəniyyət mütəxəssislərinə, kitabxanalara calb olunması məqsədilə Mədəniyyət Nazirliyi ilə Milli Kitabxananın birgə layihəsi əsasında 2016-cı ildən etibarən "Mən oxudum, sən də oxu" devisi altında vətəndaşlara fəailsiz kitabxana xidmətinə həyata keçirilən "Açıq kitabxana" fəaliyyəti başlayıb. Burada ayrı-ayrı oxucular, yazıçılar, şairlər, görkəmli elm və mədəniyyət xadimləri tərəfindən kitabxanaya hədiyyə edilən nəşrlər oxucuların mütaliəsinə verilib, eyni zamanda kitab mübadiləsinə də gözəl imkan yaradılib. Kitabxanada müntəzəm olaraq keçirilən beynəlxalq və yerli sərgilər də oxucuların bu müqəddəs məkana marağını artıran tədbirlərdən sayılır.

Bu mədəniyyət mərkəzi 2005-ci ildə Avropa Milli Kitabxanalar Konfransı Beynəlxalq Təşkilatına üzvlüyə qəbul edilib. Keçmiş müttəfiq respublikalar arasında Rusiyadan sonra həmin təşkilata üzv olan ikinci dövlət Azərbaycan olub. Bu da kitabxananın beynəlxalq əməkdaşlıq üfqlərini genişlənməsinə, Umumavropa və ümumdünya layihələrində iştirakına real imkanlar yaradılib.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU, Ağaalı MƏMMƏDOV (foto), "Azərbaycan"

• Dünya mədəniyyətinin inciləri

İsgəndəriyyə kitabxanası

Qədim dünya tarixinin böyük bilik xəzinələrindən biri - İsgəndəriyyə kitabxanası... Kitabxananın adı daşdığı İsgəndəriyyə şəhəri hələ miltaddan əvvəl 332-ci ildə Böyük İsgəndər tərəfindən salınmışdır.

"Gəmilərlə götürülən kitablar"

Tarixçilərin çoxu İsgəndəriyyə kitabxanasının miltaddan əvvəl 290-cı illərdə Misir fironu I Ptolomeyin dövründə onun təşəbbüsü ilə tikildiyini iddia edirlər. İrəli sürülən iddialar arasında İsgəndəriyyə kitabxanasının inşasında, əsasən, peripatetiklərin, eləcə də dövrün ictimai xadimləri - Lampsakuslu Stratonun və Faleri Demetriusun yaxından iştirak etdikləri də söylenebilir. Başqa mənbələrdə kitabxananın, əslində, I Ptolomeyin dövründə deyil, onun oğlu II Ptolomeyin hakimiyyəti illərində tikilib istifadəyə verildiyi qeyd edilir.

İsgəndəriyyə kitabxanası dövrün bütün məlumatlarını bir yere toplamaq, papirus kağızlarına köçürərək orada qoruyub saxlamaq məqsədində tikildi.

doktorlarının tanınmasında onların əfsanəvi yunan şairi Homerin bəzi mətnlərinin işlənilməsi hazırlanmasında ki rolu xüsusi qeyd edilir.

Yanğınlar...

Mənbələrdə göstərilir ki, İsgəndəriyyə kitabxanasına ilk zərər miltaddan əvvəl 48-47-ci illərdə Yuli Sezarın da iştirak etdiyi VII Kleopatra ilə qarşılaşdığı VIII Ptolomey arasında ara çəkişmələrində deydi. Kitabxananın böyük bir hissəsi yanğından ziyan çəkdi. Yanğın zamanı 400 minə yaxın kitabın məhv olduğu antik dövrün Seneka Litsius Annaeus, Pol

Orosios və Dio Kassius kimi tanınmış yazıçı-alimlərinin yazılarında əksini tapdı. Bu hadisə barədə yunan tarixçisi Plutarx yazırdı: "Düşmənin onun (Yuli Sezarın) dəniz ilə əlaqəsini kəsməyə cəhd edən zaman o (Yuli Sezar), bu təhlükədən sovuşmaq üçün öz gəmilərini yandırmağa məcbur qalır və bunun nəticəsində bərələrdən başlamış yanğın buradan da idarə olunmuş şəkildə kitabxanaya keçir və onun məhv olmasına səbəb olur".

Romalı tarixçi Alus Gelusun "Attik gecələr" adlı kitabına əsaslanaraq ehtimal edilir ki, digər yanğın miltadın II əsrdə şəhərin blokadası zamanı

Sezarın ordusu tərəfindən təsadüfən baş verib.

Roma imperatoru Avrelianın şəhər uğrunda döyüşləri zamanı məşhur kitabxananın böyük bir hissəsi dağıldı. Təxmin edilir ki, kitabxananın daha az ziyan çəkən hissəsi isə eramızın IV əsridə yeni paytaxt sayılan Konstantinopola göndərilib.

Qürur mənbəyi

Kitabxananın əzəmətinə özünə qaytarmaq üçün onun tarixən yerləşdiyi təxmin edilən yerdə 2002-ci ildə müasir İsgəndəriyyə kitabxanası tikilib istifadəyə verildi. Kitabxananın tikilməsi nəticəsində Misirdə dövlətdən asılı olmayan yeni ictimai təhsil sisteminin təşkilinə zəmin yarandı. Yenilənən kitabxananın əsas oxu zalı 20000 kvadratmetrdir. Burada 8 milyonadək kitabın saxlanılmasını təmin edəcək rəflər qoyulub.

2011-ci il Misir inqilabı zamanı şəhər sakinlərinin çoxu kitabxananı üsyancıların törədə biləcəkləri bütün təhlükələrdən qorumaq üçün onun ətrafında canlı sədd çəkdi. Çünki İsgəndəriyyə kitabxanasına misirli rəflər qürur mənbəyi kimi baxılır. Əslində, indiki Misir dövləti ərazisində yerləşən İsgəndəriyyə Museyonu adlı elmi-mədəni mərkəzinin böyük tərkib hissəsindən biri olan bu kitabxana bütövlükdə dönya tarixinin, mədəniyyətinin nümunəsi kimi əhəmiyyətlidir.

"Azərbaycan"

• Xəbər

"Min bir gecə" rusiyalı sənətçilərin təqdimatında

Azərbaycan ilə Rusiyanın bir çox sahələrdə sənəti, məhraban dostluq və qonşuluq əlaqələri birləşdirir. Ölkələrimizin mədəniyyət xadimləri, incəsənət ustaları, yaradıcı kollektivləri həm Rusiyada, həm də Azərbaycanda keçirilən bir çox festivallarda, simpoziumlarda, forumlarda və digər tədbirlərdə iştirak edirlər. İki ölkənin mədəniyyət nazirlikləri arasında əməkdaşlığa dair bir çox sənədlər imzalanıb və onlar humanitar sahədə əlaqələrin möhkəmlənməsinə dəyərli töhfələr verib.

Bu günlərdə ölkəmizdə keçirilən Rusiya Mədəniyyətli Günləri çərçivəsində "Kreml baleti" teatrının təqdimatında böyük bəstəkar, SSRİ xalq artisti Fikrət Əmirovun "Min bir gecə" baleti nümayiş olunub. 40 il öncə yazılmış balet bəstəkarın möhtəşəm musiqi zövqünün, özünəməxsus dəst-xəttinin təntənəsini çəkilir. Tamaşanın tərtibatçısı məşhur firca ustası, xalq rəssamı Tahir Salahovdur. Səhnə əsərinin bütövlükdə nümayişinə əlaqədar rəssamın 90 illik yubileyinə həsr edilib.

İki pərdədən ibarət "Min bir gecə" baleti teatrın repertuarına 2010-cu ildə daxil edilmişdir. Baletdə teatrın ən tanınmış artistləri rol almışlar. Elə o vaxtdan da tamaşa Rusiyada, onun hüduqlarından kənarda nümayiş olunur. "Kreml baleti" teatri 1990-cı ildə yaradılib. Onun yaradıcısı və bədii rəhbəri Rusiyanın xalq artisti Andrey Petrovdur. Teatr uzun illərdir ki, Sergey Raxmaninov adına Simfonik Orkestrin və Rusiyanın Prezident Orkestrinin müşayiəti ilə çıxış edir.

Rusiya sənətçilərin ifasında nümayiş etdirilən "Min bir gecə" tamaşaçılar tərəfindən

böyük alqışlarla qarşılanmışdır. Tamaşada klassik musiqi ilə qədim ərəb dünyasının vələhədi vəhdətini təmin edən ədəb-əhvala, eləcə də artistlərin hadisələrini dramaturji gedişinə uyğun mimikaları hər kəsi valeh etmişdir. Səhnə geyimləri, tərtibat onların qəhrəmanların hiss-həyəcanları ilə səsleşməsi tamaşanın təsir gücünü daha da artırır.

F.Əmirovun yaradıcılığını araşdıraraq sənətşünaslar deyirlər ki, "Min bir gecə" baleti qadına, onun məhəbbətinə və müdriyyətinə həsr olunan sanki bir himndir. Mürəkkəb və dərin ideyaların rəqlərlə ifadə olunması bəstəkarın bu janrdan ən böyük nailiyyətidir.

Rusiya sənətçilərinin təqdim etdikləri "Min bir gecə" istər səhnə-tərtibat xüsusiyyətləri, istərsə də ifaçıların ustalıqları etibarilə tamaşaçılar tərəfindən böyük sevgi və sürəkli alqışlarla qarşılanmışdır.

"Azərbaycan"

Ədəbiyyat

● Elm xadimləri

Klassik irsimizin elə bir nümayəndəsi olmamışdır ki, son iki onilliyin əsaslandırılmamış, ifrat hücumlarına məruz qalmasın. Bu məqamda ədəbiyyatşünaslıq faktının inkarına "marksist-leninçi" damğası obvatel üçün kifayət edir. Müasir ədəbiyyatşünaslığın nəzəri-metodoloji problemlərinə həsr olunmuş ciddi, adətən qeyri-ciddi, qeyri-professional söhbətlərdə Ş.İ.Xətai, M.Ə.Sabir, M.F.Axundzadə, S.Vurğun, R.Rza ilə yanaşı H.Araslı, F.Qasımsız, M.Arif kimi ədəbi-nəzəri fikrin nümayəndələri də "taftış" və "inkar" ünvanına çevrilirlər. "H.Araslının da, M.Arifin də problemləri var" mühakiməsi bəlkə də müasir ədəbiyyatşünaslığın problemlərindən irəli gəlir. Yaxud ola bilər ki, müasir ədəbiyyatşünaslıq öz səfəflərinə yanaşmağın, onların irsini dəyərləndirməyin obyektiv metodoloji meyarlarını müəyyən edə bilmir. "İntellektuallığın ən vacib keyfiyyətlərindən biri şüurun tarixliliyidir". Bunu D.S.Lixaçov deyir.

Mədəniyyət tarixini "bir mədəniyyətdə iki mədəniyyət" prinsipi, başqa sözlə, tarixə, xüsusən ədəbi fikrə sinflik kateqoriyasının qəlibləri hakim metodoloji meyar olduğu vaxtlar, H.Araslının 1943-cü ildə nəşr edilmiş ikicildlik "Müxtəsər Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"ndə ədəbi gedişatın təsnifatında həmin meyarların təsiri açıq görünürsə, bu, ədəbiyyatşünasdan çox zamanın, dövrün meyarları idi. Bizim ədəbiyyatşünaslıq tariximizdə "səndiq ədəbiyyatşünaslığı" mövcud deyildi. Klassik mədəni sərəvətləri xalqa qovuşdurmaq yeganə yolu olan mövcud metodoloji qəliblərdən qaçmaq

Klassikləri oxumağın Həmid Araslı dərsləri

qeyri-mümkün idi. Bu məqamda klassik irsi yeni zaman hüduqlarında dəyərləndirməyin ən müdrik düsturunu Yaşar Qarayev vermişdir: "Ədəbiyyat tarixini yenicən yazmaq onu hər yeni dövrün ideologiyası ilə və hər dəfə yenicən təftiş etmək kimi başa düşmək olmaz. Bu tarixi Qorqud, Nizami, Nesimi, Füzuli, Vaqif, Mirzə Fətəli, Mirzə Cəlil, Əli bəy, Hadi, Cavid, Sabir... özü yaradır. Söhbət onların yaratdığı irsin və onlara verilən qiymətin mahiyyətinə bu gün düşünəndən daha tam və dərinlən yanaşma bilməkdən, onu ehkənci və vultar-konyunktur ayrıllıqlardan təmizləməkdən gəlir".

Hazırda Həmid Araslı irsinə qaydan tədqiqatçı bu zəngin mədəni sərəvədə nəyi görməli, nəyi seçməli? Ədəbiyyatşünaslığın tarixi təcrübəsində bələd olan, onun nəzəri-metodoloji inkişaf mərhələlərinin mahiyyətini bilən kəs təhli və dəyərləndirmədə indinin metodoloji prinsiplərinə ərixənməməli, ədəbi-nəzəri fikrin, ədəbiyyatşünaslığın az qala bir əsrlik tarixi hüduqlarında onun rolunu göstərməlidir. Elmi-bədii təraqqini hər şəxsiyyət reallaşdırıb bilməz. İdeoloji təsisatlar tarixə, ədəbiyyatşünaslığın isə bədi təraqqinin mahiyyətini, milli-estetik tutumunu üzə çıxarmaqla öz araşdırmaları ilə milli sərəvədə çevrilir.

Bu gün Həmid Araslıya yaşadan onun layiq olduğu titullar yox, ədəbi fikir tarixinin tədqiqatçısı misilsiz xidmətləridir. H.Araslı Azərbaycan ədəbi-bədii fikrinin tarixi sərhədlərini müəyyən etmişdi. Xalqın dilində işlənen ifadələrdən epik təfəkkürə qovuşan prosesin zaman və məkan hüduqlarını müdrik uzaqgörənliklə, özünü üzə çıxardığı sənət abidələri əsasında müəyyən etmişdi.

Qədim və orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatının bir kurs və fənn kimi sistemləşdirilməsi Həmid Araslının, yeni dövr - XIX əsr ədəbiyyatı Feyzulla Qasımsızın, XX əsrin əvvəlləri tarixi mərhələsi M.Cəlalin, sovet dönəmi Məmməd Arifin adı ilə bağlıdır.

Bugünün ədəbiyyat tarixçiliyində Həmid müəllimin xidmətləri dövrün "təshih"lərindən kənarıdır? Neçə illərdir ki, Azərbaycan ədəbiyyatının böyük simaları olan Qurbanı, A.Tufarqanlı, X.Qasim, Sarı Aşiq, Aşiq Ələsgər, Dədə Şəmşir, Azafli Mikayıl və onlarca digər sənətkarın folklor başlığı ilə tarixi-ədəbi prosedən kənar götürülməsi. Yeddi-cildlik "Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi"ndə də bəzi klassiklərin folklor nümayəndələri kimi verilməsi milli ədəbiyyatın iki əsas qolundan birinin tarixi ədəbi gedişatdan, tarixi ədəbi təraqqidən kənar qalmasıdır. Həmid müəllimin "Ədəbiyyat tarixi" dərsləri bu mövzuya qayıtmaq vadar etdi. Məlum olur ki, Həmid müəllim ədəbiyyat tariximizdə bu iki qolunu qarşılıqlı zənginləşmə, bəhlərlənmə prosesi fonunda öyrənmişdir. Onun "XVII-XVIII əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi" əsəri dövrleşdirmə, poetik sistemlərin təkamülünü izləmək, milli bədii təraqqinin istiqamətini doğru müəyyənlegdirmək baxımından daha obyektiv metodoloji meyarə sөykənir.

H.Araslının "Tarix"ində, "Dədə Qorqud" və Nizami, Nizami və Mərsifləri, Füzuli və Bağdad şairləri, M.A. Aşiqin poetik irsi - bayatı möcüzəsi və bu yöndə yaranan poeziya və Vaqif sənəti kimi anımlar bədii es-

metik düşüncədə paralel götürülür və belə rəşional təhli üsulu Azərbaycan bədii düşüncəsinin immanent qanunauyğunluqlarının üzə çıxarılması ilə yekunlaşır. Bu məqamda Abbas Tufarqanlı, Sarı Aşiq, Xəstə Qasim sənəti folklor faktından önce "xalq şairliyi"nin tarixi ədəbi prosesin üzvü hissəsi kimi təhli edilir. H.Araslının "Tarix"ində xronologiya zəminində bədii sistem keçidləri bir-birini tamamlayır. İstər Nizamidən, istər Füzulidən, istər Xətaidən, istər sə də "xalq şairliyi"ndən bəhs olunarkən milli bədii təraqqiyə aparən bədii axtarılar axarı istər-istəməz göz önünə gəlir. Aşağıdakı təziser Həmid müəllimin çoxsaylı ümumiləşdirmələrindən nümunələrdir:

"...XIV əsrin böyük şairi Nesiminin "Divan"ında olan bir çox qəzəllərdəki bədii təsvir vasitələri aşıq poeziyasının xatırladır". "Böyük Füzulinin qoşma şekində yazdığı əsərlər bizə qədr çatmışsa da, əruz vəzninin də yazdığı əsərlərdə "Əruz qırıqı, ay kafir qızı, yandırdın bizi" kimi qafiyələri aşıq şeirinin təsiri". "Sarı Aşiqin bayatları öz əsrinə də çox şöhrət tapmışdır. Odu ki, ondan sonra bir çox şairlər, aşıqlar onun üslubunda bayatı deməyə və yazmağa çalışmışlar. Mədədi, Məzlum, Məhbub, Hüseyni, Salih Bikas, Məhzun Müştəq, hətta XIX əsrdə Zakir kimi sənətkarlar da aşıq tərzində bayatı yazmışlar".

Həmid müəllimin tədqiqatlarını davam etdirən müəlliflər belə bir mövqedədirlər ki, XVI əsrə qədərki Azərbaycan poeziyasının Qurbanı, Xəstə Qasim, Tufarqanlı Abbas, Sarı Aşiq kimi klassiklərinin poetik sistemi diferensiasiya olmuş və Azərbaycan poetik təfəkkürünün özəllikləri öz bədii təsdiqini tapmışdır.

Həmid müəllim öz "Tarix"ini mövcud faktlar üzərində qurmaq imkanında deyildi. Çünki bu faktların çoxu ortada yox idi. Olanların əksəriyyəti də sistemsiz, professional mətnşünas təriflərdən hazırlanmışdır. Bu məqamda akademiklər Məmməd Arifə Həmid Araslının üç-cildliklərini nəşr hazırlayan (təəsüf ki, Həmid müəllimin bu üç-cildliyi işiq üzə görmədi) Məryəm xanım Axundovanın ağır, bugünkü ədəbiyyatşünaslığımız üçün zəhmətini xüsusi qeyd etməklə onun mülahizələrindeki aşağıdakı praqmatizm ancaq məmnunluq doğurur: "...Təqdim olunan bu əsərlərin çoxu həsr olunduğu mövzuda ilk tədqiqatlar olub, öz mürəkəbliyi ilə seçilən bir dövrün məhsullarıdır. Odu ki, bunlara bir qədr tarixi yanaşmaq, yazıldığı dövrü, ictimai-siyasi şəraiti də nəzərə almaq lazımdır".

Ədəbi fikir adamı, onun fealiyyəti o zaman milli ictimai yaddaşa çevrilir ki, ruhunda vətəndaşlıq hər şeydən üstün olsun. H.Araslı İslam mədəniyyəti, orta-qərb qaynaqları, ədəbi-bədii örnəkləri haqqında mülahizələri öz tapıntıları, nəşrləri əsasında irəli sürdüyünə görə onu kosmopolit, pantürkist, islamçı kimi itiham edənlər yarım əsr sonra tövbə mövqeyində dayandırlar.

Azərbaycan farsdilli poeziyasının, xüsusən Nizami Gəncəvinin doğma dilde yazılması, bunun tarixi ədəbi-ictimai səbəbləri ətrafında söhbətlər səngimək bilmir. Bari başdan onu demək gərəkdir ki, bütün xalqların tarixində elə məqamlar olmuşdur ki, bədii dil anlayışı milli

müəyyənlik daşıyıcısı rolunu oynamışdır. Bu məqamda identliyin vacib bir tərəfi kimi dil faktoru kənar da qalır.

Ədəbi-nəzəri fikrin yarım əsrlik təcrübəsi fonunda Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin regional və milli tərəfləri dünya ədəbiyyatı prosesi kontekstində yanaşma istiqaməti daha səmərəli elmi istiqamət kimi təsdiqini tapmaqdadır. Xüsusən Azərbaycan ədəbi fikrinin böyük bir dövrünün müasir anlamda milli kökləri haqqında konsepsiya bu gün də öz tarixi missiyasını yaşatmaq iqtidarındadır. Hazırda da ərəb və farsdilli elmin və mədəniyyətin inkişafında Azərbaycan xalqının tarixi rolu haqqında bir-birinə zidd mülahizələr irəli sürülür. Azərbaycan milli bədii fikrinin "Şərq İslam mədəniyyəti"ndən təəcür etmək cəhdləri də mövcuddur.

Hər zaman kəsiyində klassiklərin müasir ədəbi gedişatda gəlişi müxtəlif səciyyə daşıyır. XX əsrin 20-30-cu illerinin mədəni inqilab ifratlarından sonra Nizami və Füzuli kimi klassiklərin milli kimliyinə qayıdış dövrü inkişaf tapdı. Nizamının bədii və filoloji tərcümələri, Füzuli irsinin toplanması və nəşr prosesinə paralel ciddi tədqiqat işləri meydana çıxdı.

Nizami Gəncəvinin Azərbaycanca düşüncə farsca yazdığı real faktlarla əsaslandırılan arasında H.Araslı və M.Cəlalin tədqiqatları yaradıcı psixologiyasının, poetik özəlliyin ele qatlarını üzə çıxardı ki, edibin Azərbaycan şairi olduğuna şübhə yeri qalmırdı. Həmid müəllimin "Şairin həyatı", "Nizamidə xalq sözləri, xalq ifadə və zərbül-məsələri", "Nizami və Azərbaycan xalq ədəbiyyatı", "Nizami və vətən" kimi tədqiqatlarında aparıcı konsepsiya Nizami Gəncəvinin məhz Azərbaycan xalqının dünyaya bəxş etdiyi dahi bir şəxsiyyət kimi səciyələndirilmişdir. H.Araslı Nizami poeziyasındakı xalq sözləri və zərbi-məsəllərin qaynaqları, poetik tutumu, onların "Dədə Qorqud"da və xalq arasında işləmə hüduqları haqqında heyretəməz tədqiqatçılığı duyumu, fars və Azərbaycan dillərinin poetik leksikonuna dərinlən belədliyi parlaq ifadəsini tapmışdır. Bu, türk əraziləndən gələn poetik qatlar deyil, türk bədii düşüncəsinin başqa bir dil sisteminə yer tutmasıdır.

Həmid Araslı mətinin özüne, onun poetik struktur fərdiliyinə, leksikonun semantikasına əsaslandırdı. Buna görə də onun əli məntiqi ilə milliyetləndirən asılı olmayaraq vicdanlı müəttəssislər razılaşmalı olurdular. Həmid müəllim dünəninin ən nüfuzlu elmi tribunallarından öz konsepsiyaşın bəyan edirdi. Türkiyə xatirələrində yazırdı: "...Türk əlmləri... öz sualları ilə Nizamının türk şairi olması məsələsi üzərində daha artıq dayanmağı istəyirdilər. Mən cavabımda bu məsələni misallarla, Nizamının çox zaman Azərbaycanca düşüncə farsca yazdığı və bu beyləri fars şərhçilərinin başa düşmədiyini, hər Azərbaycanlıya məlum olan belə ifadələrin hətta Əbdürrəhman Cami kimi böyük bir sənətkar da qarınlaş qaldığını söylədim. Çünki Cami "Xəmsə"yə yazdığı şərhində Nizamının 350 beytini başa düşmədiyini və qiymət günü böyük ustadın əleyindən tutub o beylərin mənasını izah etməyi xahiş edəcəyini demişdir. Bu beylərin çoxu hər bir Azərbaycanlı üçün aydın olan, xalq həyatından, məişət və folklorundan gələn ifadələrdir".

Həmid müəllimin Nizami haqqında göstərilən tədqiqatları elə M.Ə.Rəsulzadənin "Azərbaycan şairi Nizami" əsəri eyni vaxtda qələmə alınmışdır və böyük şairin xalqına doğma dilində qovuşduğu zaman ab-havasından irəli gəlirdi. Bizcə, Nizamının milli kimliyinə və sənətinə aydınliq gətirəndə bu iki görkəmli alimin tədqiqatları bir-birini təmamlamaqdadır.

Nizamının türk olduğuna həm M.Ə.Rəsulzadə, həm də Həmid Araslı eyni metodoloji mövqedən araşdırır. M.Ə.Rəsulzadə Nizamıdan gətirdiyi 36 türk sözü üzə konsepsiyaşına əyanlaşdırən fakt kimi kitabına əlavə edib. Həmid müəllim 50-dən artıq xalq sözü və zərbi-məsəli "Dədə Qorqud" mətnləri ilə tutuşdurur, xalq arasında işlənen variantları ilə müqayisə edir. Nizamın farsca yazmasının obyektiv tarixi-mədəni səbəblərini hələ yarım əsr bundan qabaq tutarı dəlillərlə izah edən milli ədəbiyyatşünaslığın irəli sürdüyü konsepsiya Avropa xalqlarında da tarixi tələyəndə özge dilde yazmaq məcburiyyətinin mövcudluğunu, dünya ədəbiyyatı alanının tarixi realığı keçməsi prosesi

sini maarifçilik və romantizm epoxalarının bədii-fəlsəfi fikri kontekstində təhli edən nüfuzlu tədqiqatlar bir daha əsaslandırır ki, Nizami, Xaqani, Məhsəti kimi klassiklərin fars dilində yazması onların milli kimliyini inkar etmir.

Humanitar fikri təmsil edən bir çox müəlliflər, o cümlədən ədəbiyyatşünas, tarixçi alimlər, filosoflar, jurnalistlər Nesimi və Xətai ilə bağlı müxtəlif yöndən, müxtəlif səviyyədən yerli-yersiz mübahisə açırlar. Bu məqamda obyektiv dayanmağın bir örnəyi də H.Araslı irsidir. Ədəbiyyat tarixini milli müəyyənlik, milli azadlıq kimi öyrənməyin ustad dərslərinin klassik nümunəsini Həmid müəllimin sadə, həmya anlaşıqlı, həm də ədəbi-tarixi gedişatın məntiqinə söykənən tədqiqatlarında görürük. "Səfərlər səltənətinin bünövrə dəyişməsi Azərbaycan xalqının istiqbalı və azadlığı uğrunda mübarizə aparən döyüşkən qüvvələrin eli ilə qoyulduğu kimi, Xətai yaradıcılığının da əsası Azərbaycan xalqının xoşbəxtliyi mədəniyyəti üzərində qurulmuşdur".

Həmid Araslı bu çoxəsrlik mədəniyyətin ünvanını dəqiq müəyyənlegdirdi. Xətainin milli poetik qaynaqlarından danışarkən böyük klassiklərlə yanaşı, "Dədə Qorqud"u belə dəyərləndirdi: "Bu ədəbiyyat (Xətaiyə qədərki Azərbaycan ədəbiyyatı) xalqımızın təmiz və nəcib duyğularının, ali vətənpərvərlik hisslərinin, ləqə qəbul etməyən namus və vicdanının bədii əksi olan "Dədə Qorqud" dastanlarına malik idi".

Xətainin təmiz Azərbaycan dilində yazdığı əsərlər, onların milli poetik qaynaqlarının zəngin mənbələr əsasında şərh edən müəllif XVI-XVII əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində boşluq axtarılarına həm siyasi, həm də metodoloji cəhətdən sərəst cavab verir. Şah İsmayıl Xətainin Azərbaycan dilini dövlət dili elan etməsinin şahidi və sübutu onun yaratdığı poeziya və sənət, elm məktəbindir və Həmid müəllim bu məktəbin yaranmasının tarixi, ictimai-siyasi və ədəbi təsisatlarını müfəssəl şərh etmişdir.

Füzulişünaslığın bir elmi məktəb kimi yaranması, Füzuli irsinin nəşri və tədqiqi H.Araslının adı ilə bağlıdır. Uzun illər Füzuli ilə bağlı araşdırmalarını Həmid müəllim 1958-ci ildə nəşr etdirdiyi "Böyük Azərbaycan şairi Füzuli" monoqrafiyasında cəmləşdirdi və ədəbiyyatşünaslığımıza Füzulinin elmi portretini əks etdirən əsər bəxş etdi. Bu əsərdən sonra Füzuli irsi müxtəlif, özü də vacib problemlər üzrə araşdırılmışdır.

Qədim və orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı kursu ali təhsil müəssisələrində olduğu kimi, uzun illər orta məktəblərdə də H.Araslının ədəbiyyat tarixçiliyinin əvəzlənməz bəhrəsi olan dərslərindən öyrənilməsi və əklizləri Xəmmət və Cudid dünyaya gəlir. Ehtimal edilir ki, Şəksir həmin illərdə kitab, bağban, arabaçı, dənizçi, mətbəə işçisi, hətta sələmçiliklə məşğul olub.

Onun bərsində ən çox dolan əhvalatlardan biri də 1580-ci ildə bəhrəyerkil etdiyi, magistratın nüfuzlu nümayəndəsi ser Tomas Lüsiyə məxsus torpaqlarda maral ovladığı üçün həbs olunmasıdır. Bu xəbərini nə qədər doğru olduğunu söyləmək çətin olsa da, bilinəndir ki, o dövrdə Şəksir Stratfordu tərk edərək Londona gəlir. Uilyam Şəksirin adı bundan 7-8 il sonra London dramaturqu Robert Qrinin pamfletində çəkilir. Əsərdə pyes yazmağa ürek etmiş ədəbsiz aktyor bərədə xəbərdarlıq vardır.

Xəsis, varlı Şəksir...

Əhalisinin əksəriyyəti savadsız olan İngiltərə teatr oluqca aktual idi. Səhnəyə dövrün ən mühüm problemləri çıxarılı, hakimiyyət tənqid olunurdu. Belə bir vaxtda Londona gələn Şəksir rolların köçürülməsi, aktyorların çıxışının vaxtında təmin edilməsi, sulfuryorluq kimi işlərlə məşğul ol-

● Dünya klassikləri

Şəksir müəmması

Onun bərsində müxtəlif əhvalatlar söylənir və yazılır. Haqqında dəqiq-ləşdirilməsi mümkün olmayan məlumatlar çoxdur. Bu məlumatların hər biri onu öymür, ucaıtmır. Ancaq dəyişməz olaraq qalan Uilyam Şəksirin müqayisəyə gəlməz məşhurluğu, adı ilə bağlı əsərlərin ölməzsizliyi, İstar sürətlə ötüb keçən zaman, istərsə də şəxsiyyəti bərədə müəmmal fikirlər bu şöhrətdən heç nə əskildə bilmir.

Uşaqlığı

O, məşhur ailədə doğulmuşdu. Əlcəqçi və sələmçiliklə bir qədr var-dövlət qazanmış atası Con Şəksir ictimai vəzifələrə, hətta bir dəfə şəhərin meri vəzifəsinə seçilmişdi. O, kilsəyə gedib moizələrə qulaq asmadığı üçün böyük məbləğdə cərimələr döğməmişdi. Qədim ingilis soyadlarından birini daşıyan anası Mariya Arden isə tacir qızı idi.

Uilyam Şəksir Stratfordda dünyaya gəlmişdi. Doğum tarixi bərədə dəqiq məlumat yoxdur. Onun 23 aprelde dünyaya gəldiyi deyilir. Müqəddəs Uçluq kilsəsində 26 aprel 1564-cü ildə xaç suyunu çəkilməsi bərədə yazı qaldı. Şəksir ailədə səkkiz övladın üçüncüsü və həyatda qalan ən böyük uşaq idi.

Onun təhsili bərədə də məlumat qalmayıb. Stratfordun "grammatika məktəbində" oxuduğu ehtimal edilir. Şəksir haqqında əvvələnən məlumatlardan biri də söylənir ki, dükanda kəməqçi işləmişdir.

Şəksir 18 yaşında özündən 8 yaş böyük Enn Xezevəlyə evlənir. Onların üç uşağı - qızları Süzanna və əklizləri Xəmmət və Cudid dünyaya gəlir. Ehtimal edilir ki, Şəksir həmin illərdə kitab, bağban, arabaçı, dənizçi, mətbəə işçisi, hətta sələmçiliklə məşğul olub.

Onun bərsində ən çox dolan əhvalatlardan biri də 1580-ci ildə bəhrəyerkil etdiyi, magistratın nüfuzlu nümayəndəsi ser Tomas Lüsiyə məxsus torpaqlarda maral ovladığı üçün həbs olunmasıdır. Bu xəbərini nə qədər doğru olduğunu söyləmək çətin olsa da, bilinəndir ki, o dövrdə Şəksir Stratfordu tərk edərək Londona gəlir. Uilyam Şəksirin adı bundan 7-8 il sonra London dramaturqu Robert Qrinin pamfletində çəkilir. Əsərdə pyes yazmağa ürek etmiş ədəbsiz aktyor bərədə xəbərdarlıq vardır.

Xəsis, varlı Şəksir...

Əhalisinin əksəriyyəti savadsız olan İngiltərə teatr oluqca aktual idi. Səhnəyə dövrün ən mühüm problemləri çıxarılı, hakimiyyət tənqid olunurdu. Belə bir vaxtda Londona gələn Şəksir rolların köçürülməsi, aktyorların çıxışının vaxtında təmin edilməsi, sulfuryorluq kimi işlərlə məşğul ol-

muşdu. Bir neçə ildən sonra isə Şəksir ilk, amma kiçik rolunu ala bildi. Aktyor kimi məşhurlaşmaq ona qismət olmadı. Tələyinə yazılmış məşhurluğu ona yazıqlıq istedadı gətirdi. Oluqca əlvərisi dövrə yaradıcılığa başladı. 1595-ci ildən Şəksir "Lord Cəmberlenin truppası"nın pay sahiblərinin birisi oldu. 1599-cu ildən "Qlobus" teatrının, 1608-ci ildən isə Dominikan teatrının sahiblərinin birinə çevrildi. Bundan sonra Şəksir varlandı.

O, artıq böyük imkan sahibi sayılırdı. Varlıların əksəriyyəti kimi, o da sərəvətini qorumaq üçün vergidən yayınmağa cəhd göstərirdi. Həmin ilin kral hesabati cədvəlində adı vergidən yayınanlarla bir sırada qeyd olunurdu. Deyilənə görə, Şəksir qeyd vaxt bərlərini ödəmək bərədə düşüncə, ancaq özü bunu başqalardan tələb edirdi.

Xəsis adam kimi tanınırdı. Hətta ehtiyacı olan dostlarına borc məsələsində güzəştə gətirdi. Belə yazılır ki, gələcək kürəkənin atası onun haqqında deyirdi: "Cənab Şəksir ilə iş görmək istəyəndə pulunuzdan məhrum yapışın... tabi ki, bunu bacardığınız qədər". Şəksir bir də məbləğdən asılı olmayaraq ona borclu olan hər kəsi məhkəməyə verməsi ilə ad çıxarmışdı.

Şöhrət...

Yazdığı pyeslər Şəksiri bərədə birə məşhurlaşdırmadı. Bununla belə, getdikcə onu yazıçılar dramaturqu kimi tanımağa başladılar. Tədqiqatçılar yüngül komediyalarından olan "Səhvərin komediyası"ndan və "Tita Andronika" faciəsindən əldə etdiyi qəlinir Şəksirə həmişə ərzusunda oldu. Çünki tipik kənd centimeni həyatı yaşamasına imkan yaratdığına bildirir.

1613-cü ildə işlərini atıb Stratforddakı malikanəsinə köçəndə Şəksir artıq banərsiz istedadın bəhrəsi olan əsərləri eli tanıınırdı. Şöhrətin bəlkə də ən cazibəli onun payına düşmüşdü. Bu ada şərik çıxmaq istəyənlər, ya da kimləri isə şərik qoşmaq istəyənlər zaman-zaman oldu. Şəksirin pyeslərini kraliça I Yelizavetanın yazdığına iddia edənlər də tapıldı. Şəyalərdən biri də onun "Kral Yakovun Bibliyası"nın qələmə alınmasında iştirakıdır. Başqa bir əfsanə isə ispan inkvizisiyasın-

dan qaçan italyalı əsilzadə Mikellancelo adlı bir nəfərin Şəksir adı altında gizlənməsidir.

Əsl Şəksir kimdir?

Artıq iki əsrdir ki, dramaturq, şair və bütün dövrlərin ən dahi yazıçısı sayılan Uilyam Şəksirin kimliyi bərədə mübahisələr gəlir. Belə fikir var ki, London aktyor truppasının payçısı, stratfordlu Uilyam Şəksir əslində bütün bu əsərlərin əsl müəllifi deyil. Əsl müəlliflər sırasında Fransis Bekon, Kristofer Marlo, qraf Retlend və başqalarının adı çəkilir.

Gərək Şəksirin 52 il ömür sürdüyü, 1616-cı ildə vəfat etdiyi bildirilsin. O, Stratfordda dünyasını dəyişəndən İngiltərədə dahi dramaturq şərhinə bir cümlə belə deyilməməsi, ölmünün Stratford kilsəsində 25 aprel, 1616-cı il. Uill Şəksir rəhmətə gətirdi. Centimen" yazılması şübhələri bir az da artırır.

Bir çox alimlər şairin məzərinə açmaq, onun kimliyini dəqiqləşdirmək üçün qalıqlarının ekskumasiyası olunmasını istəyirdilər. Ancaq buna hələ ki cürət edən olmayıb. Bəlkə də ona görə ki, Uilyam Şəksir Stratforddakı qəbrindən üstünlük qarğışını, lənətinə heç kim üzərinə götürmək istəmir. Orada yazılıb: "Mənim əziz dostum, Tann xatirinə bu torpaq gömülmüş meylti qazıb çıxarma. Bura əl dəyməyən əsrlər boyu məmnun, cənəməzə toxunan isə lənətlənmiş olacaq".

Bütün şayələrə baxmayaraq, o, hər dövrdə şöhrətini yüksək pilləsindədir. "Hamlet", "Otello", "Kral Lir" və başqa ölməz əsərlər məhz bu adla - dünya şöhrətli ingilis şairi, yazıçısı və aktyoru Uilyam Şəksirin adı ilə təqdim olunur. Haqqında İngiltərənin milli şairi kimi bəhs edilən şöhrətli Şəksirin birgə müəllifliyə 38 əsəri, 154 soneti, 2 uzun hekayə və bir neçə mənbəsis şeiri dövrümüzdə qədr çatıb. Əsərləri bütün dillərə çevrilir, nəşr edilir, tamaşaya qoyulur.

Zaman keçir... Onun şəxsiyyəti, pyeslərinin əsl müəllifinin kimliyi bərədə suallar, mübahisələr nəinki bitmir, getdikcə yeni suallar meydana çıxır. Bununla Uilyam Şəksir daha da əfsanələşir.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

● Ədəbi nümunələr

Con Steynbekin "Mirvari" si

Dünyanın məşhur yazıçıları arasında öz dəst-xətti ilə seçilən Con Steynbekin daha bir əsəri gəni oxucu auditoriyasında "sədəvrikk" iddiasındadır.

Atası və babası kimi, bir vaxtlar İspaniya kralığı üçün böyük sərəvətlər qazandıran Kinonun həyatından bəhs edən əsərdə göstərilir ki, artıq özünü, Yuananın və körpə oğlunun gündəlik dolanışığını təmin etmək məqsədilə körfəz sahillərində mirvari toplayan yoxsul dalğacı olan Kino bir gün nəizəndən yumurta boya, "Ay kimi mükəmməl" mirvari tapır. Bu mirvari ona ümid, rahatlıq və təhlükəsizlik vəd edir...

Meksika xalq nağılına əsaslanan, klassik və sadə dilə qələmə alınan, Manaf Süleymanlı tərcüməsində cəlalan "Mirvari" insan təbiətinin sirlərini, şərhin ən qaranlıq dərinliklərini və məhəbbətin işıqlı yollarını araşdırır.

"Yuxuların yuxusu"

Antonio Tabukkinin "Yuxuların yuxusu" əsəri öz quruluşuna və təhkiyəsinə görə müəllifin fərqli yaradıcılıq uğurudur.

Əsər yazıçıya dünya şöhrəti gətirmiş "Pereyra" iddia edir. Şahid ifadələri, həmçinin "Damaşqo Monteyronun itmiş başı", "Porto Pimden olan qadın", "Hind noqtürünü", "Fernando Peseoanın son üç gününü", nəhayət, "İzabel üçün. Bir mandala" və digər yazıları ilə bir sırada özünəməxsus layıqlı yer tutur.

"Yuxuların yuxusu" orijinal sətjetlərdən, təhlükəli olaylardan, ehtimal və fərzilərdən bəhs edən maraqlı sənət təcrübəsi, müasir bir yazıcının yaxın və uzaq keçmişdəki iyirmi böyük şəxsiyyətlə olan ehtiraslı sayğılarının təzahürüdür.

Əsəri İtalyan dilindən Cəmsjid Cəmsidov tərcümə edib.

"Tiran Edip"

Altmış iki illik ədəbi fealiyyəti müddətində Sofokl, rovatyotə görə, 123 əsər yazıb.

Bunlardan bizə ancaq yeddi tamamlanmış faciə qalıb: "Tiran Edip", "Ekip Kolonda", "Antiqona", "Elektra", "Filoqet", "Ayaks", "Traxiniya qadınları".

"Tiran Edip" faciəsinin əsas obrazı yunan qəhrəmanlarının ən tragik personajı, Kadma nəslindən olan Edipdir. Əsəri Əvəz Sadiq tərcümə edib.

Beynin gizli həyatı

T

Sağlıq olsun

İldırım sürətli yoluxucu bəla

Həkim məsləhəti

Zamanında diqqət alınmazsa, ölümlə nəticələnə bilən qorxulu xəstəliklərdən biri də meningitdir. Meningitin baş və onurğa beynin yumşaq qişalarının iltihabı olduğunu söyləyən nevropatoloq Rima İbadova söyləyir ki, bunu virus və bakteriyalar törədə bilər.

Bu xəstəlik ilkin olaraq sadəcə qrip əlamətləri kimi özünü göstərir. Halsızlıq, iştahsızlıq, boğaz ağrısı kimi. Amma kəskin gedişli formalarında sürətli şəkildə beyin qişalarında iltihab yayılır və daha çox özünü yüksək temperatur, halsızlıq, işıqdan, səsdən qorxma halları kimi büruzə verir. Həmçinin boyun əzələlərinin gərginliyi, şiddətli baş ağrıları ilə özünü göstərir.

Erkən müdaxilə həyatı xilas edir

R.İbadova vurğulayır ki, xəstəlikdə erkən müalicə çox əhəmiyyətlidir. Çünki xəstəni qısa bir zaman ərzində itirmək olar. Amma erkən müdaxilə və düzgün diaqnoz ilə xəstələrin həyatını xilas etmək mümkündür: "Yuxarıda sadələşdirilmiş bu əlamətlər müşahidə olunduqda dərhal həkimə müraciət etmək lazımdır. Ev şəraitində, hansısa türkçələrin vasitəsilə meningitin qarşısını almaq olmaz və çox ağır nəticələrə gətirib çıxara bilər. Pasientlər arasında bu xəstəliyin ağırlaşmış formalarına çox rast gəlinir. Xəstəlik bəzi formalarında hərəkət sistemində problemlər, ağır epilepsiyalar, ömür boyu şikəstlik hallarına yol açır. Daha ağır formada isə ölümlə nəticələnir".

Nevropatoloqun sözlərinə görə, istənilən halda adi soyuqda, yuxarı tənəffüs yollarının infeksiyası halları varsa, həkimə müraciət etmək

lazımdır: "Bu xəstəliyin bəzi formaları yoluxucudur. Məsələn, pnevmatik meningit kimi. Ele formaları da mövcuddur ki, ona qarşı peyvənd var. Əgər orqanizmdə immunitet aşağıdırsa, bir balaca soyuqda yəni bu prosesi sürətləndirir. Amma hər soyuqda yəni meningit olmaq demək deyil. Bu xəstəliyin yaranmasında soyuq sadəcə bir faktor rolunu oynayır, amma hər dəfə soyuqdan yaranmır. Məsələn, xəstəliyin etimologiyasına baxdıqda onun törədiciləri arasında bakteriyalar, viruslar, hətta göbələklər belə var".

Peyvənd mütləqdir

Həkim qeyd edir ki, uşaqlarda xəstəliyin gedişi nisbətən yüngül olur: "Xüsusilə bir yaşına qədər olanlarda. Amma böyük insanlarda az təsadüf olunsada, gedişi daha ağır olur və bu da onlarda ölüm faizinin yüksək olması ilə nəticələnir. Amma meningit sonrası yeriməsini, danışğını itirən kifayət qədər uşaq pasiyentlərimiz də var. Bu cür ağırlaşma hallarının olmaması üçün xəstəliyə qarşı peyvəndlənməni tövsiyə edirik".

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Bilirik?

- Mədə turşusu o qədər güclüdür ki, bədəndə hər 3-4 günə tamamilə yeni selikli qişa yaranır.
- Bir kişinin çəkisinin 40, bir qadının çəkisinin isə 35 faizi əzələdir.
- İnsan böyüdükcə ürək döyüntülərinin sayı da azalır.
- İnsan dərisinin hər 2,5 kv.sm-də 19 milyon hüceyrə, 60 tük, 90 yağ vəzisi, 570 sm damar və 625 tər vəzisi var.
- Bir körpənin ürəyi dəqiqədə 130, 3 yaşlı uşağın ürəyi dəqiqədə 100, 12 yaşlı uşağın ürəyi isə dəqiqədə 90 dəfə vurrur.
- İnsan beyni bəzi informasiyaları unudur. Beyin bunu özünü yüklənmədən qorumaq üçün edir.
- Dil-dad reseptorları olan yeganə orqan deyil. Bu reseptorlar mədədə, bağırsaq traktında, modaaltı vəzədə, beyində də var.
- İnsan orqanizmi saatda 180 milyon qırmızı qan hüceyrəsi yaradır.

Tarixi dəyişən tibbi kəşflər

Kif möcüzəsi

Müasir zamanda demək olar ki, hər kəsin istifadə etdiyi "penisilin" adlı ilk antibiotik düz 91 il bundan öncə kəşf edilmişdir. Antibiotik təsadüfi şəkildə 1928-ci ildə ingilis mikrobioloq Aleksandr Fleming tərəfindən kəşf olunub.

Alim, insan orqanizminin bakterial infeksiyalarına qarşı mübarizəsinə aid araşdırması zamanı sırasıyla eksperimentini apararkən təsadüfən bu antibiotik qişasını kəşf etmişdir. Araşdırma zamanı o qarşısında qabda penisillium adlanan kifin yaxınlıqda yetişdirdiyi bakteriyaları öldürməsinin şahidi olmuşdu. O, antibakterial maddəni penisillin adlandırdı. Amma dərmanın tam araşdırılması üçün əlavə 12 ilə ehtiyac olmuşdu. Bu kəşfə görə A.Fleming 1945-ci ildə Nobel mükafatına layiq görüldü.

Ən zərərsiz antibiotik

Adətən antibiotiklərdən bakterial infeksiyalar qarşı istifadə edilir. Penisillindən xüsusilə badamciqların iltihabı, farinqit, bronxit və ağciyər iltihabının, eləcə də sifilis və qonoreya kimi cinsi yolla ötürülən xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilir. Müasir penisillinlər geniş antibiotiklər sinfinə daxildir. Penisillinə dözümlülük ilk dəfə 50-ci illərdə qeydə alınıb. 1957-ci ildə qlobal qrip epidemiyası zamanı çox sayda insan ölüb. Bu adamlar dərmana dözümlü qrip növü nəticəsində vəfat edə bilərdi. Həmin vaxt tanınmış alimlərin daxil olduğu superpenisillin adlanan dərman penisillinin yeni və ikinci nəsli yaradı. Bunlar metisillin və ampicillin idi.

Penisillin - ən az zərərli antibiotik kimi dünyada geniş istifadə olunur. Penisillin yalnız allergiyası olan insanlara zərər yetirə bilər. O da penisillinin miqdarından deyil, insanın həssaslığından asılıdır. Penisillinin ən ciddi mənfəi təsiri şok effekti yaratmasıdır ki, bu da 2 mində 1 dəfə baş verir. Buna görə də insana penisillin vurulanda daha öncə bu dərmandan istifadə edib-etmədiyini araşdırılmalıdır. Adətən test üçün əvvəlcə 0,1 ml miqdarında penisillin deriyə vurularaq təsiri yoxlanılır.

Şəfa mənbəyi

Cavanlıq eleksiri

Güclü antioksidant xüsusiyyətlərə malik yaşıl çay insanın orqanizmini müxtəlif zərərli maddələrdən (slaklar, toksinlər, sərbəst radikal və s.) təmizləyir və nəticədə insanın immun sistemini möhkəmləndirir, xərçəng xəstəliklərinin inkişaf etmə ehtimalını azaldır, insan cavanlaşdır.

Yüksək hərəratlə müşayiət olunan müxtəlif iltihabi xəstəliklər və soyuqda yəni zamanı yaşıl çay yaxşı terapevtik effekt göstərir, güclü mikrobleyhinə təsirə malikdir.

Əqli və fiziki aktivliyi artırır, əhvali-ruhiyyəni qaldırır. Məhz bu səbəbdən həkimlər yaşıl çayı axşam vaxtları qəbul etməyi məsləhət görürlər. Bu zaman rahat və tez yuxuya getməyinizə mane olacaqdır. Əksinə, səhər təzəni içdiyiniz bir fincan yaşıl çay sizi daha gümrəh edəcək və əmək qabiliyyətinizi artıracaq.

Yaddaşı və diqqəti möhkəmləndirən yaşıl çay sinir sistemində müsbət təsir edir, insana depressiyadan çıxmağa yardım edir.

Yaşıl çay insanın ürək-damar sistemində də çox müsbət təsir edir - aterosklerozun əmələ gəlməsinin riskini azaldır, damar və kapilyarları möhkəmləndirir, onları elastik edir, damarlarda xolesterinin yığılmasının qarşısını alır.

Yaşıl çay arterial təzyiği aşağı salır və bu səbəbdən hipotoniya (arterial təzyiğin daim aşağı olması) əziyyət çəkən insanlar yaşıl çayı qəbul etməməlidirlər.

Yaşıl çay çini qabda çox qaynar olmayan su ilə dənənilir. Dənəniləndən 2-3 dəqiqə sonra çayı içmək lazımdır, çünki bu çay yalnız təzə içilməlidir.

Təbiətin möcüzəsi

Qalxanvari vəzin düşməni, astmanın çarəsi - Sirlı daş

Kəhrəba əslində daş deyil, qədim ağacların daşlaşmış qətranıdır.

Ta qədim zamanlardan kəhrəbadan müalicəvi vasitə kimi istifadə olunub. Təbii kəhrəba tozunu zərərli, epilepsiya, cinsi zəiflik, sonsuzluq və bir çox digər xəstəliklərin müalicəsində istifadə edilir.

Kəhrəba əhvali yaxşılaşdırır, depressiyaları azaldır, yuxunu tənzimləyir. Yuxusuzluqdan əziyyət çəkən insanlara yastığa kəhrəba daşı qoymağı tövsiyə edilir.

Kəhrəba immun sistemini stimullaşdırıcı təsir edir, soyuqda yəni riskini azaldır.

Kəhrəbanın qalxanvari vəziyə də müsbət təsiri var. Təbii ki, ciddi qalxanvari vəzi xəstəliklərinin kəhrəbanın köməyi ilə müalicə etmək mümkün deyil, lakin müəyyən profilaktik təsiri mövcuddur.

Kəhrəbanın tərkibində olan kəhrəba turşusu iltihabəleyhinə təsirə səbəbdir. Bu səbəbdən kəhrəba revmatizm, tənəffüs yolları iltihabları, bronxial astma zamanı kömək edir.

Kəhrəba meteohəssas insanlara da kömək edir. Bu cür insanlar kəhrəbadan olan boyunbağı və ya qolbağ taxsa və ya sadəcə kəhrəba daşını cibində gəzdirsə müsbət effekt alır.

Kəhrəba daşı ilə üz məsajı deriyə çox müsbət təsir edir - derini cavanlaşdırır, daha təravətli, hamar və parlaq edir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, yalnız təbii, emal olunmamış kəhrəba orqanizmə müalicəvi təsir edir.

Psixologiya

Xoşbəxtliyin 2 sirri

İnsanın əhvalına təsir edən 2 əsas maddə var:

Serotonin:

Bu hormon insanda özünü xoşbəxt hiss etmə hissi yaradır. Serotonin gərginliyi aradan qaldırır, yuxu və iştah təsir edir, həzz hissinə formalaşdırır və əhvali yüksəldir. Şokolad, banan, xurma və əncirdə bu hormonun miqdarı yüksəkdir.

Bələ ki, serotonin miqdarı çoxaldıqca əhval yaxşılaşır, əhval yaxşılaşdıqca isə serotoninin miqdarı çoxalır.

Endorfin:

Endorfin çox olduğu halda - insan özünü tam güclü, enerji dolu, optimistik və tamamilə xoşbəxt hiss edir. Bu bioloji aktiv birləşmələr (neuropeptidlər) beynin hüceyrələri və sinir sistemi tərəfindən istehsal olunur. Onlar da xoşbəxtlik hormonlarına aid edilir. Xüsusi reseptorlarla birləşərək, beyində yerləşən həzz mərkəzinə gələn sinir impulslarının gedişini yüngülləşdirir. Bu sinir mərkəzinin oyadılması bizə yüngüllük, gümrəhlik və sevinc hissi verir. Tünd şokolad, banan, acı bitər endorfinin səviyyəsini yüksəldir.

Dünya olduğu kimi

Maraqlı dünya:

Bir neçə saata külə dönmüş 856 illik tarix

...Zaman 2019-cu il 15 aprel, saat 18:50...

Məkan Fransanın paytaxtı Paris...

O zamanda, o saatda bütün dünyanın gözü həmin məkana dikilmişdi. Fransanın və Parisin simvolu, orta əsr arxitekturasının şedevri, qotik memarlığının bənzərsiz nümunəsi olan Notr-Dam kilsəsinə. Səbəb nə kilsədə keçirilən hansısa mərasim, nə də uzun müddət çalınan zəng idi. Həmin kilsədə qəfil başlayan güclü yanğın xəbərindən sarsılmış və alovun tezliklə söndürülməyini intizarla gözləyirdi. Amma... Cəmi bir neçə saat ərzində 856 illik tarix yanaraq külə dönmüşdü.

...Zaman 1163-cü il... Məkan Parisin II Jan-Paul meydanı...

Paris yepiskopu Moris de Süllinin təşəbbüsü ilə o zamanda, o məkanda Paris Notr-Dam kilsəsi və ya Paris Məryəm ana kilsəsinin inşası başlandı. Kilsənin təməli daşın atılması üçün Roma Papası III Aleksandr da Parisə dəvət edilirdi. 14 il ərzində kilsə xorun divarları tikilir, 5 il sonra isə məbədin qurbangahı təqdis (müqəddəsləşmə) olunur. Elə o vaxtdan bu kilsə fəaliyyətə başlamış xristian məbədi sayılır. Kilsənin tikintisi 188 il davam edərək 1351-ci ildə başa çatır.

Ayrı-ayrı zamanlarda müxtəlif memarlar və arxitektolar tərəfindən kilsənin dizaynında, görünüşündə dəyişikliklər edilir. 1625-ci ildə memar Avqust Giyan tərəfindən Notr-Dam Paris fontanı inşa olunur. Bu fontanın inşasında məqsəd Şəhər adası sakinlərini axar su ilə təmin etmək idi.

Fransa inqilabı zamanı xalq kral hakimiyyətinin simvolu hesab olunan kilsəyə hücum edilir. Kralların fəsadına qoymuş heykəllərinin başları qoparılır, bir sıra tarixi əhəmiyyətli əşyalar

mentlərdən istifadə olunan kilsədə böyük divar yoxdur. Bütün bünövrəni dağları birləşdirən sütunlar təşkil edir. Transeptin hər iki tərəfindəki qızılqul pəncərələri öz həcmlərinə görə Avropada ilk sıradadır və onların diaqramları 13 metrdir. 37 ibadətə, 75 böyük sütundan ibarət 130 metr genişlikdəki bu kilsə eyni vaxtda 9 min insanın ibadət edə bilməsinə imkan verir.

Kilsənin interyeri başdan-baş sənət əsərləri ilə bəzədilib. Çiçək şəkili pəncərə kilsənin qərb hissəsindədir. Pəncərənin qarşısında ortada müqəddəs Məryəmin və uşaqların heykəlləri yerləşir. Gül pəncərəsinin altında isə yəhudi hökmdarlarının 28 heykəli var. Bu hissəyə "Kings Gallery" deyilir. Qərb hissədə pəncərənin hər iki tərəfindəki qüllələrə 387 pilləkən aparır. Və bu yolla kilsəni Paris ruhlarından qoruyan əcaib heykəllər bəzəyir.

Kilsənin şimalında yerləşən yeganə zəngin ağırlığı 13 tondur. Oradakı görməli abidələrdən biri də girişdəki "Bakirə və uşaq" heykəlidir.

Özündə həm dini, həm də tarixi motivləri ehtiva edən kilsə Fransanın tarixini müəyyən epizodlarla yadındakı əlaqədir. Belə ki, 1239-cu ildə Müqəddəs Tacin orta əsrlər kral kilsəsinə gətirilməsi burada baş verib. Krallar müharibələrə getməzdən öncə burada dua oxuyub. 1302-ci ildə IV Filipp parlamentin ilk iclasını burada çağırıb. VI Henriyin taqoyma mərasimi burada olub. Fransanın xalq qəhrəmanı Janna d'Arkin ölümündən sonra məhkəmə prosesi məhz bu kilsədə keçirilib və o, bəraət alıb.

Tikintisində qotik və roman memarlığı üslubu ele-

Əsas məhrəbin arxasında Nikolas Kostonun "Pyeta" heykəli var. Heykəli rəsmlər dövrəyə bənzərdir ki, buna "May tabloları" deyilir. Çünki hər ilin mayında Paris zadəganları kilsəyə belə rəsmlər hədiyyə ediblər. Buradakı kürsülər Müqəddəs Məryəmin həyatından bəhs edən oymalarla bəzədilib. Kilsənin ən maraqlı yeri Xəzinə dairesidir. Burada antik dövr oymaları və dini əşyalar qorunur.

Qeyd edək ki, Fransa inqilabından sonra kilsə diqqətdən kənar qalmışdı. Kilsənin quruluşuna heyran olan Viktor Hüqo "Notre-Dame de Paris" romanını qələmə alıb. Romanın yazılmasında əsas məqsəd kilsəyə olan diqqəti artırmaq idi. Əsərdə, həmçinin kilsənin dağıdılması, xəzinəsinin talanması və baş yepiskopların öldürülməsi məsələlərinə xüsusi diqqət çəkilir. Əsər kilsənin hələ böyük maraq yarada bilər və ölümcül vəziyyətdə olan tarixi abidəyə yeni həyat verir.

Tarixi, memarlıq və sənət əhəmiyyətinə görə bütün dünyanın mədəni mirası olan Paris Məryəm ana kilsəsi 1991-ci ildə UNESCO-nun Ümumdünya İrsi siyahısına daxil edilmişdir.

Təəssüf ki, 856 yaşlı olan dünya incisinin çox hissəsi aprelin 15-də baş verən yanğın zamanı tamamilə yandı. Fransa mədəni irsinin qorunması dövlət fondu kilsənin bərpası üçün "Notr-Damı xilas edək!" şüarı ilə toplanma aksiyasına start verib. Kilsənin 5 il ərzində restavratsiya olunacağı bildirilir. Ümid edək ki, 2 əsrə yaxın müddətdə tikilən dünya tarixinin bu əvəzsiz incisi tezliklə əvvəlki əzəmətlə yenidən ilahi incilər arasında olan müqəddəs ünsiyyət məkanına çevriləcək.

Xəyalə MURADLI, "Azərbaycan"

Yağış necə yaranır?

Yağışın necə əmələ gəlməsi insanları üçün uzun müddət sirr olaraq qalıb. Yalnız hava radarlarının kəşf edilməsindən sonra yağışın hansı mərhələlərdən keçərək əmələ gəlməsi tam dəqiqləşib.

Yağış üç mərhələdən keçərək əmələ gəlir. Əvvəlcə yağışın "xammalı" külək vəziyyəti havaya qalxır, sonra buludlar meydana gəlir, sonra yağış damcılarını ortaya çıxır.

I mərhələ: okeanlardakı suyun köpüklənməsi nəticəsində əmələ gələn saysız hava qabarcıqları davamlı şəkildə ortaya çıxdıqda su zərərəli mətrəmədi olaraq havada fırlanır. Duzlarla zəngin olan bu su zərərəli daha sonra küləklər vasitəsilə yuxarıya - atmosfərə doğru yol alır. Aerosol adlandırılan su zərərəli dənizlərdən qalxan su buxarını "su tələsi" adı verilən bir mexanizmle öz ətrafında kiçik damcılar halında toplayaraq bulud toparlarını əmələ gətirir.

II mərhələ: duz kristallarının və yaxud havadakı toz zərəciklərinin ətrafında sıxlaşan su buxarı sayəsində buludlar əmələ gəlir. Bunların içindəki su damcılarının çox kiçik (0,01 və 0,02 mm) olduğunu görə onlar havadan asılı qalır və havaya yayılırlar. Beləcə, göy buludlarla örtülür.

III mərhələ: duz kristallarını və toz zərəcikləri ətrafında yığılan su damcılarının artıb

qalınlaşaraq yağış damcılarını əmələ gətirir. Beləcə, havada daha da böyüyən və ağırlaşan damcılar buluddan ayrılaraq yağış şəklində yerə düşməyə başlayır.

Buludların tiplərini geyrən alimlər yağışın əmələ gəlməsi ilə bağlı heyretəminə nəticələr əldə ediblər. Yağış buludları müəyyən bir sistem və mərhələ daxilində əmələ gəlir və öz formasını alır. Yağış buludlarından biri olan kümülönimbus növü buludların əmələ gəlməsi prosesinin elmi izahı aşağıdakı kimidir:

Qovulma: buludlar olduqları yerdən küləklər tərəfindən təpələri qovulur. Toplanma: külək tərəfindən qovulan bu kiçik buludlar (kümülönimbus) qovulduqları başqa yerə toplanıb yeni böyük buludları əmələ gətirirlər.

Yaranma: kiçik buludlar birləşəndən sonra böyük buludun içindəki yuxarı çəkmək gücü çoxalır.

Bu mərhələlərin nəticəsində su və dolu damcılar yuxarı çəkilmə gücünün onları dəstəkləyə bilməyəcəyi qədər ağırlaşdıqca vaxt buludlardan yağış, dolu yağmağa başlayır.

Bilirsinizmi...

- + Aynın bütöv şəkildə görünmədiyi yeganə tarix 1865-ci ilin fevralıdır.
- + Futbolçu hər dəfə topa köllə vurduqda beynində 1 000 hüceyrə ölüb.
- + Bir qarışqa yuvasına gündə təxminən 2 500 böcek daşır.
- + Qitə adlarının hamısı eyni hərflə başlayıb, eyni hərflə də bitir.
- + Okeanın ən dərin yerində dəmir topun suyun dibinə çökməsi bir saatdan çox vaxt aparar.
- + Bir kiloqram limonda bir kiloqram çiyələkdən daha çox şəkər var.
- + Bilyard topu sıxılmış kağızdan düzəldilir.
- + İlanlar eşitməyir, siçanlar qusurlar, kəngurular arxaya yeriyə bilərlər, kəpənəklər ayaqlarıyla dadırlar.
- + Hec bir kağız parçasını yeddi dəfədən artıq ikiye qatlamaq mümkün deyil.

Darağın tarixi

Daraq insanların qədim kəşflərindən biridir. Bunu arxeoloji qazıntılar da sübut edir. İlk daraqlar sümüklər, buynuz və ağacdan hazırlanıb. Şübhəsiz, qadınların ilk kosmetik aləti də məhz daraq olub.

Öz tarixi boyunca daraqlar müxtəlif funksiyalar yerinə yetirirdilər. Şərq qadınlarının ilk daraqları balıq sümüyü olub. Avropada tapılan ilk daraqlar da dövrünə aid deyil.

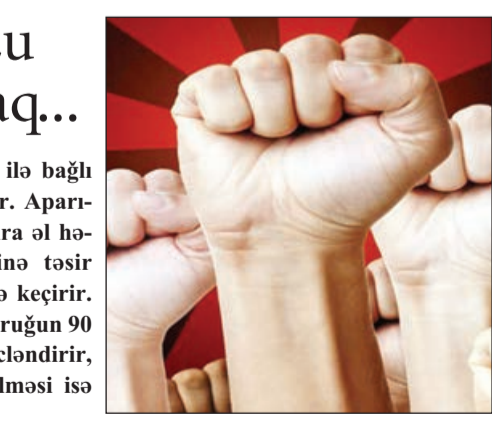
Zaman keçdikcə daraqlar varlı insanların fəxr obyektinə çevrildi. Onları qiymətli metallardan, fil sümüyündən hazırlayıb, üzərində daş-qaşlarla bəzəyirdilər. Orta əsrlərdə daraqların üzərində melekələr, mifoloji heyvanlar təsvir olunurdu. Zaman keçdikcə xüsusi daraq ustaları meydana gəlirdi. Bir usta gündə 10-15 daraq hazırlaya bilirdi. Bu dövrdə daraqlar daha çox ağacdan hazırlanırdı. 1862-ci ildə plastmasın ixtirası ilə daraqların hamının gündəlik alətinə çevrildi. Həm varlı, həm də kasıblar artıq daraqdan istifadə edə bilərdilər.

Yumruğumuzu 90 saniyə sıxsaq...

ABŞ psixoloqları beynin işi ilə bağlı maraqlı araşdırma aparıblar. Aparılan araşdırmaya görə, bir sıra əhəmiyyətli beynin fəaliyyətinə təsir edir, bəzi bölgələri hərəkətə keçirir. Onlar hesab edir ki, sağ yumruğun 90 saniyə sıxılması yaddaşı gücləndirir, eyni hərəkətin sol əldə edilməsi isə xatırlamağı asanlaşdırır.

Mütəxəssislər 50 nəfəri bu araşdırmağa cəlb edib. Onlar əzbərləməyə başlamazdan əvvəl 90 saniyə sağ yumruğu, sözləri xatırlamadan əvvəl isə 90 saniyə boyunca sol yumruğu sıxıblar. Bunu edənlərin nəticələri ehtiyatlı olaraq qeyd edilib.

Bununla da psixoloqlar belə qənaətə gəliblər ki, bəzi asan hərəkətlər beynin çalışmasına öləri də olsa təsir edir, yaddaşı inkişaf etdirir. Sağ yumruğun sıxılması beynin sol yarımkürəsi, sol əlin sıxılması isə sağ yarımkürəsinə təsir edir.

Yazın qar yağışı

Bir neçə gün davam edən yağışlardan sonra respublikamızın bir çox ərazilərinə, o cümlədən Qəbələ və İsmayilli rayonlarına son illərin qış aylarında müşahidə edilməyən qar yağdı.

İsmayilli sakinləri söhbət zamanı bildirdilər ki, aprel ayında axırıncı dəfə 25 il əvvəl - 1986-cı ilin aprelində, özü də ayın 25-i tarixində oxşar təbii hadisə ilə üzləşiblər. Həmin il indikindən daha çox qar yağmış, şaxta təsərrüfatlara ciddi ziyan vurmuşdu.

İsmayilli Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzindən aldığımız məlumatda isə bildirildi ki, yağan qar və soyuq hava nəticəsində meyvəçiliyə ciddi ziyan dəymişdir.

Respublikanın şimal rayonlarına da qar yağdı, temperatur aşağı düşüb. Qubada yerləşən Şimal-Şərq Regional Hidrometeorologiya Mərkəzindən bildirdilər ki, ən aşağı temperatur rayonun Qrız və Xinalıq kəndlərində qeydə alınıb. Qrız kəndində qalın qalınlığı 6 santimetr, Xinalıq kəndində və Xızı rayonunun Altağac qəsəbəsində isə 4 santimetr çatıb.

"Azərbaycan"

"Heydər Əliyev siyasi məktəbini öyrənirik" gənc liderlər proqramının icrasına başlanılıb

Gənclər və İdman Nazirliyi və Heydər Əliyev Mərkəzi ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə gəlişinin 50 illiyi münasibətilə "Heydər Əliyev siyasi məktəbini öyrənirik" gənc liderlər proqramının icrasına start verib.

Gənclər və İdman Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, proqram Prezident İlham Əliyevin 2017-ci il 15 sentyabr tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət Proqramının Tədbirlər Planının 5.1.1-ci yarımbəndinin (ümummilli lider Heydər Əliyevin azərbaycançılıq məfkuresinin gənclər arasında geniş təbliğ olunması) icrasının təmin edilməsi məqsədilə həyata keçirilir.

Proqramın əsas məqsədi gənclərdə müstəqil dövlətçilik ənənələrinə hörmət və sədaqət hissinin gücləndirilməsi ilə onlarda liderlik keyfiyyətlərinin inkişafına şərait yaratmaqdır.

Bu proqramda iştirak etmək istəyən gənclər müvafiq ərizə formasını doldurub bu il mayın 20-dək gulneld@mvs.gov.az və dadashova@necel@gmail.com elektron poçt ünvanlarına göndərməlidirlər.

İddiaçıların xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti barədə məlumatlı olmalıdır. Proqramda 18-25 yaşlı Azərbaycan vətəndaşları iştirak edə bilərlər. Təşkilatçılıq bacarığına, geniş dünya görüşünə,

Heydər Əliyev Siyasi Məktəbini Öyrənirik Gənc Liderlər Proqramı

Cəsarətli Gənc
Ədalətli İnnovativ Natiq
Təcrübə Güclü İntellektual
Ünsiyyət Etilərli Lider
Motivasiya Yaradıcı Gənc
Bacarıq Nailiyyət
Gələcəyə baxış

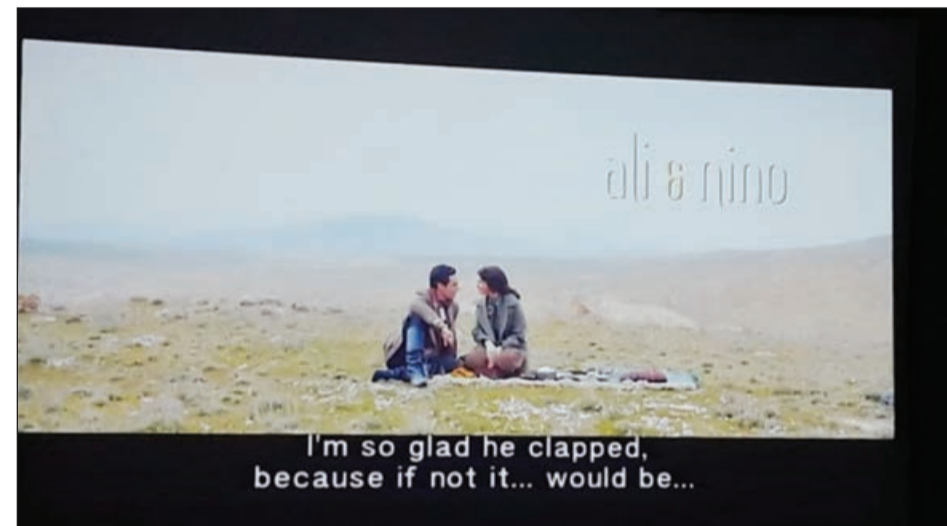
ünsiyyət və əlaqə qurmaq bacarığına, komanda ilə iş bacarığına malik namizədlər iddiaçıların arasından seçiləcəklər. Bundan başqa, iddiaçıları yerli və beynəlxalq tədbirlərdə təmsil olunan icimai fəal gənclər meydanı üzrə də müəyyənləşdiriləcəkdir.

Namizədlər siyahısına daxil edilmiş hər bir gənc müsahibəyə dəvət ediləcək. Müsahibənin nəticəsi olaraq

İştirakçıların siyahısı müəyyənləşdiriləcək və bu barədə hər bir iştirakçının elektron poçtuna rəsmi məlumat göndəriləcək.

Proqramda iştirakla bağlı ətraflı məlumat almaq üçün Gənclər və İdman Nazirliyinin gənclər təşkilatları ilə iş sektorunun aparıcı məsləhətçisi Günel Dadaşova (012 465 84 19) ilə əlaqə saxlamaq lazımdır.

"Əli və Nino" filmi İndoneziyanın üç böyük şəhərində nümayiş olunacaq

Aprəl 19-da İndoneziyada ənənəvi olaraq hər il keçirilən "Europe on Screen" film festivalı çərçivəsində "Erasmus" sərgi mədəniyyət kompleksində Azərbaycanın İndoneziyadakı səfirliyi-

nin təşəbbüsü və dəstəyi ilə "Əli və Nino" filminin paytaxt premyerası keçirilib. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, aprəl 18-30-da keçirilən 19-cu "Europe on

Screen" film festivalı ərzində Avropanın 27 ölkəsinin 100-dən çox tam və qismətəli filmləri İndoneziyanın 8 böyük şəhərində nümayiş olunacaq. Festival çərçivəsində "Əli və Nino" filmi iki Cakarta şəhərində olmaqla, ümumilikdə dörd dəfə nümayiş nəzərdə tutulub. Film həmçinin Medan və Surabaya şəhərlərində də nümayiş etdiriləcək. Filmin paytaxt Cakarta'da premyerası zamanı nümayişdən əvvəl çıxış edən Azərbaycanın İndoneziyadakı müvəqqəti işlər əlaqədarı Ruslan Nəsimov filmi Qurban Səidin 33 dillə tərcümə edilmiş eyniadlı romanı əsasında çəkildiyini qeyd edib. O bildirib ki, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın layihə rəhbəri və icraçı prodüseri olduğu "Əli və Nino" filmi övlü məhəbbətə yanaşı, Azərbaycanda bir əsr əvvəl yaş vəziri tarixi hadisələrdən, xüsusilə xalqımızın müstəqillik mübarizəsindən bəhs edir.

Film kinosevərlər tərəfindən olduqca böyük maraqla qarşılanıb.

Beynəlxalq aləm

Türkiyə-İraq sərhədində dörd məhəmtçik həlak oldu

Türkiyənin İraqa sərhədində PKK terrorçu təşkilatının silahlıları ilə təhlükəsizlik qüvvələri arasında toqquşmada 4 hərbi qulluqçu həlak olmuş, 6-sı yaralanmışdır. Bu barədə Türkiyə Müdafiə Nazirliyi məlumat vermişdir.

Məlumatda deyilir ki, sərhəddə davam edən antiterror əməliyyatının gedişində terrorçularla toqquşma baş vermiş, nəticədə 4 hərbi həlak olmuş, 6-sı yaralanmışdır. Hərbiçilərdən ikisi yaralıdan sonra xəstəxanaya çatdırılıb da, həkimlərin səylərinə baxmayaraq, onların həyatını xilas etmək mümkün olmamışdır. Qeyd olunur ki, hərbi hava qüvvələrinin və quru qoşunlarının dəstəyi ilə terrorçuların mövqeləri atəşə tutulur. Bölgədə əməliyyat davam edir.

Perunun eks-prezidenti üç il təcridxanada qalacaq

Perunun sabiq prezidenti Pedro Pablo Kuczynski üç il müddətinə istintaq təcridxanasına göndərilmişdir. Ona qarşı korrupsiya ilə bağlı cinayət işi qaldırılmışdır. Məhkəmə prokurorluğun müvafiq vəsətini dəstəkləmişdir.

Kuczynski barəsində Braziliyanın "Odebrecht" inşaat şirkəti ətrafında korrupsiya qılmaqalı ilə əlaqədar iş üzrə təhqiqat aparılır. Perunun 80 yaşlı eks-prezidenti çirkəl pul yumaqda şübhəli bilinir. Kuczynski ötən il bu qılmaqal fonunda Prezident vəzifəsini tərk etmişdir.

Aprəl 10-da sabiq dövlət başçısı on gün müddətinə təcridxanaya göndərilmişdir. Lakin hazırda o, ürəyində keçirilmiş əməliyyatdan sonra xəstəxanada müalicə olunur. Vəkil Kuczynskinin istintaq təcridxanasında saxlanması müddətinin artırılması qərarından şikayət etmək niyyətindədir.

Bütün dünyada geniş fiiallar şəbəkəsinə malik olan "Odebrecht" şirkəti ətrafında korrupsiya qılmaqalı ilə əlaqədar iş üzrə təhqiqat aparılır. Perunun 80 yaşlı eks-prezidenti çirkəl pul yumaqda şübhəli bilinir. Kuczynski ötən il bu qılmaqal fonunda Prezident vəzifəsini tərk etmişdir.

Kuczynski barəsində Braziliyanın "Odebrecht" inşaat şirkəti ətrafında korrupsiya qılmaqalı ilə əlaqədar iş üzrə təhqiqat aparılır. Perunun 80 yaşlı eks-prezidenti çirkəl pul yumaqda şübhəli bilinir. Kuczynski ötən il bu qılmaqal fonunda Prezident vəzifəsini tərk etmişdir.

"Odebrecht" ətrafında qılmaqala Peru ilə yanaşı, Latın Amerikasının daha bir neçə dövləti cəlb olunmuşdur.

ABŞ Ukraynada uzun müddət qılmaq niyyətindədir

ABŞ Ukraynaya dəstək verməkdə davam edəcək. Bu barədə Vaşinqtonun Ukrayna üzrə xüsusi nümayəndəsi Kurt Volker məlumat vermişdir.

Volker Ukraynada keçiriləcək prezident seçkilərini şərh edərkən bildirmişdir ki, "ABŞ bu ölkəyə uzun müddətə gəlib". Onun dediyinə görə, Vaşinqtonun vəzifəsi dinc, güclü, demokratik, çiçəklənən və təhlükəsiz Ukraynanı dəstəkləməkdir. Volker həmçinin Ukray-

na sərhədlərinin tamamilə bərpa olunmasının zərurətini vurğulamışdır.

Xüsusi nümayəndə aprəl 12-də qeyd etmişdir ki, ABŞ hansısa namizədi dəstəkləmir, yalnız "prinsiplərə rəfədar çıxır". Lakin o, bundan bir neçə gün əvvəl Ukraynanın hazırkı Prezidenti Pyotr Poroshenkonun dövlət başçısı vəzifəsinə digər namizəddən - Vladimir Zelenskiden üstün olduğunu bəyan etmişdir.

Əfqanıstan hökuməti ilə taliblər arasında danışıqlar təxirə salındı

Qətdə Əfqanıstan hökuməti ilə "Taliban" hərəkatı arasında sülh danışıqlarının birinci raundu qeyri-müəyyən müddətə təxirə salınmışdır. Bu barədə danışıqların keçirilməsində vasitəçilik edən Qətdə Konfliktoloji və Humanitar Tədqiqatlar Mərkəzinin başçısı Sultan Bərekət məlumat vermişdir.

Danışıqlar ərəfəsində Konfliktoloji və Humanitar Tədqiqatlar Mərkəzinin açıqladığı siyahıda 243 nəfərin adları yer almışdır. Yüksək vəzifəli mənəbin verdiyi məlumata görə, mərkəzin hazırladığı siyahı Əfqanıstan hökumətinin tərtib etdiyi 250 nəfərdən ibarət siyahıdan xeyli fərqli idi. Əfqanıstan hökuməti və "Taliban" hərəkatı hələ ki bu məlumatı şərh etməmişdir.

ABŞ-ın Əfqanıstanda sülh məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi Zalmay Xəlilzad taliblərlə Əfqanıstan hökumətinin nümayəndələri arasında danışıqların təxirə salınmasından məyus olduğunu bildirmişdir. Xəlilzad həmçinin bütün tərəfləri dialoqa və sülh prosesini dəstəkləməyə çağırmışdır.

Qazaxıstanda avtobus qəzası 11 nəfərin ölümünə səbəb oldu

Qazaxıstanın Jambul vilayətində baş vermiş yol-nəqliyyat hadisəsi nəticəsində azı 11 nəfər həlak olmuşdur. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat vermişdir.

Korday rayonunda, Almatı-Daşkənd avtomobil yolunun 181-ci kilometrində sərnəşin avtobusu aşmışdır. Avtobusun sürücüsü başqa bir qəzadan - "Toyota Camry" minik maşınının yol kənarında dayanmış yük avtomobilinə çırpılmasından qaçmaq istəmişdir. Avtobusun səkkiz sərnəşini yerindəcə həlak olmuş, daha üçü xəstəxanada dünyasını dəyişmişdir. 32 nəfər yaralanmışdır. Onlardan bəzilərinin vəziyyəti ağırdır.

Ölkə ərazisində yağışlı hava olacaq

Ölkə ərazisində aprəl 21-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Havanın dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman və çiskin olacaq, mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 4-6° isti, gündüz 9-12° isti olacaq.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında havanın bəzi yerlərdə yağıntılı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Gündüz saatlarında yağıntıda fasilə yaranacaq, şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 0-4° isti, dağlıq ərazilərdə 3-7° şaxta, gündüz 11-16° isti olacaq.

Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd,

Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında havanın aralıq yağıntılı olacağı, bəzi yerlərdə qar yağacağı gözlənilir. Səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman, şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 1-6° şaxta, gündüz 2-6° isti olacaq.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında gün ərzində şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Səhər ayrı-ayrı yerlərdə

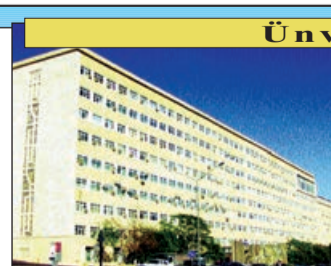
duman olacaq, şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 0-5° isti, gündüz 8-12° isti olacaq.

Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyazan, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında aralıq yağış, bəzi yerlərdə qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə yağıntının intensiv olacağı, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 3-6° isti, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 0-3° şaxta, gündüz 3-6° isti olacaq.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında şimşək çaxacağı, aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə yağıntının intensiv olacağı, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 3-6° isti, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 0-3° şaxta, gündüz 3-6° isti olacaq.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətləp prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail: secretary@azerbaijan-news.az, az.reklam@mail.ru, azerbaijan-news@mail.ru, www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsul katib - 539-43-23, Məsul katib müavini - 539-44-91, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Beynəlxalq həyat, İdman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82, Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73, Mühəssisat - 539-59-33, Faks - (+994 12) 5398441

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda sütyonlanırla barabər, dərəcə üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 9096 Sifariş 1257 Qiyməti 40 qəpik